

קונטרס

הבינו

פרשת כי תשא
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת כ"ג
גליון 188

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קל"ד

יום שלישי פרשת תצוה - ז' אדר א' תשפ"ב

השלמת הלב עם חוסר ההבנה בדרכי ה'..... ה

מדוע דרך רשעים צלחה | שאלה שאין עליה תשובה | הנסתרות לה' אלוקינו | יש יודע שאינו יודע | מי ימצה עומק הדין | מפני מה זה נענה וזה לא נענה | טעם מחבר | וצריך לקבלינהו בשמחה | יש מה ליתן ללב | כי אש יצא מחשבון | תא ואסברה לך | ויענו כל העם יחדיו | התהלכנו עמו בתום לב | נעשה ונשמע עם הלב | כדרך העושים מאהבה | מלך רופא חינם אתה | דע מה שתשיב ללב | הנכנע משלים עם חוסר הידיעה | חסידים ילכו במ הללו ילכו במ והללו יכשלו במ | למד לשונך לומר איני יודע | לא ניתנה תורה למלאכי השרת | כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות | שובה ישראל כי כשלת בעוונך

יום שלישי פרשת כי תשא - י"ח אדר ה'תשפ"א

תכלית חטא העגל להורות תשובה לרבים..... יט

ליתן פתחון פה לבעלי תשובה | מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי | והייתם לי סגולה מכל העמים | אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה | לא היה דוד ראוי לאותו מעשה | ויזנב בך כל הנחשלים אחריו | אמונה שהיא חלק מקבלת התורה | תורת ה' תמימה | מעשה ביהודי שנעשה לו נס | להורות תשובה לרבים | כה אמר ה' אלוקי ישראל | משל למלך שצוה לבנו לחטוא | ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם

יום ג' לסדר כי תשא - י"ד אדר א' - פורים קטן תשע"ט

עשיית זכר לנס בפורים קטן..... כו

מקרא מגילה מן התורה מנין? | ישועה על טבעית על-ידי הודאה | פורים קטן מן התורה מנין? | יום שמחה בלי משתה | ההכנה לנס גדולה מן הנס | אהבה שאינה תלויה בדבר | אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו | השוכן אתם בתוך טומאתם | תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת

מדור עיון תפילה - שיעור מ"ב

יום רביעי פרשת תצוה - ח' אדר א' תשפ"ב

קריאת שמע באופן של העדאת עדות..... לא

אתם עדי נאום ה' | מהותה של עדות | זכירת מעמד הר סיני | עד נעשה דיין | נפשי חלל בקרבי | נוגע בעדות הוא | הוויתור על כל הנגיעות | כי פי המדבר אליכם | מה ה' א-להיך

שואל מעמך | אין לך קרבן גדול מזה | מסירת הרצונות | רפאות תהי לשרך | משיב כהלכה
| חיים טובים ומתוקים | פחדו בציון חטאים | על מי מנוחות ינהלני

מדור שבת קודש - שיעור כ"ג

יום חמישי פרשת תצוה - ט' אדר א' תשפ"ב

עבודת המקוה - שינוי מהלך המחשבה.....מ

טבילה ליהודי מקל וחומר | המביא נפשו במי הדעת טהור | טבילות צריכות כוונה |
הארת חכמה ובינה | הדעת מבטלת את השגעונות | אין לסטרא אחרא מה למכור | כי
לא מחשבותי מחשבותיכם | להעביר מחשבת זדון מן הארץ | צדיק תמים היה בדורותיו |
לעשות רצונך אלוקי חפצתי | למה נסמכו אהלים לנחלים | דור המדבר טבלו במי הדעת |
הנכנס למקדש בלי טבילה | הלומד תורה בלי טבילה | בריה חדשה

מדור אור החיים הקי'

ערב שבת קודש פרשת כי תשא - שיבסר אדר תש"פ

עשיית השבת על-ידי שמירתה.....מח

לעשות את השבת | משונית שמירה זו מכל השמירות | המשכת האור האלוקי | מנוחה
ושמחה אור ליהודים | וברכתך בכל אשר תעשה | כגון שבא דבר עבירה לידו | אלה
הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם \

מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת כי תשא - כ"א אדר תשפ"א

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א.....נב

משיב רבים מעון | כל ימיו בתשובה | הגיהנום של רבי אלימלך | פתח שערי תשובה | אי
ענו אי חסיד | עד כמה קשה ענשה של עבירה | בכוח קהלא קדישא הדין | היכן הייתם עד
עתה | פתחה של תשובה | ויקרא שמו בישראל נועם אלימלך

מדור אמונה ובטחון

שיעור קל"ד

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

פטרון מדור אמונה ובטחון

יום שלישי פרשת תצוה - ז' אדר א' תשפ"ב

השלמת הלב עם חוסר ההבנה בדרכי ה'

נאמר כי כבר קדמו הנביאים והחסידים לחקר על זה הענין. מהם מי שאמר (ירמיה יב, א): **מדוע דרך רשעים צלחה, ואמר האחר** (חבקוק א, ג): **למה תראני און ועמל תבטיט ושר וחמס לנגדי ויהי ריב ומדון ישא** (פירש רש"י: וזה נבוכדנצר הנושא ריב ומדון, הווה ומתקיים ומצליח. ויהי - ויתקיים אותו אשר ריב ומדון ישא), **ואמר** (שם פסוק ד): **כי רשע מכתיר את הצדיק** (הרשע טובב את הצדיק, מלשון [תהלים כב, ג] אבירי בשן כתרונים), **ואמר** (שם פסוק ג): **תחריש בבלע רשע צדיק ממנו** (על זה כבר דרשו חז"ל [ברכות ז, ב ועוד]: צדיק ממנו בולע, צדיק גמור אינו בולע. כלומר, אין המדובר כאן בצדיק גמור, אלא בצדיק ביחס אל הרשע), **ואמר אחר** (תהלים עג, יב): **הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל, ואמר** (שם פסוק יג-יד): **אך ריק זפיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי** (כך יחשוב האדם: הנה הוא גנב ואני נוהרתי כל-כך שלא ללכת בדרכיו, ובסוף הוא עושה חיל ואני מתמודד) **ואהי נגוע פל היום** (במחלות וביסורים) **ותוכחתי לבקרים** (חדשים לבקרים

מדוע דרך רשעים צלחה

מפרשת וירא (שיעור קי"ט) ועד כה למדנו את ההקדמות לסוגיית צדיק ורע לו, וכעת נתחיל בע"ה ללמוד את הסוגיא בפנים הספר "חובת הלבבות" (פרק ג). רבינו המחבר אמר קודם לכן שמי שיבחר ביראת ה' ויבטח בו, הקב"ה יסיר ממנו הטרדות, כי סיבת כל הטרדות היא הריחוק מה', וכשהאדם חוזר ומתקרב אליו, ממילא יסתלק מעליו טורח הגלגול והסיבוב בהבאת טרפו.

ממשך עכשיו רבינו המחבר: **ואם יאמר האומר: הנה אנחנו רואים מקצת צדיקים לא יודמן להם טרפם אלא אחרי העמל והיגיעה, ורבים מאנשי העברות בשלוח וחייהם בטוב ובנעימים** (ולפי האמור לעיל הרי דבר זה הוא נגד ההגיון, כי זה שהתרחק מה' הקב"ה יצטרך להזכירו ולנסותו על-ידי שיזמין לו טרדות ויסורים, ומאידך הצדיק היה צריך לזכות לחיי שלוה ונועם),

אחת מהן, אחת מתוך מיליארדים! ומה יועיל לו?

הנסתרות לה' אלוקינו

ממשיך רבינו המחבר: **לְכֹן הַעִיר עַל זֶה בְּאָמְרוֹ** (דברים כט, כח): **הַנְּסִתְרוֹת לַה' אֱ-לֹהֵינוּ וְהַנְּגֹלַת לָנוּ וּלְבִינֵנוּ, וְאָמַר הַחֶכֶם בְּדוֹמָה לְזֶה** (קהלת ה, ז): **אִם עֲשֶׂק רֶשׁ וְגִזְלֵי מִשְׁפָּט וְצַדִּיק תִּרְאֶה בַּמִּדְיָנָה** (אם תראה במדינה שהם עושקים את הרשים וגוזלים את המשפט ואת הצדק) **אֵל תִּתְמָה עַל הַחֶפֶץ פִּי גְבַהַּ מֵעַל גְּבַהַּ שְׁמֹר וּגְבַהִים עֲלֵיהֶם, וְאָמַר הַכְּתוּב** (דברים לב, ד) **הַצּוֹר תָּמִים פָּעֵלוּ בִּי כֹל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט.**

יש יודע שאינו יודע

הנה רבינו המחבר הועיל לנו הרבה בדבריו, ונבאר: הן רבינו המחבר יכול היה להשיב כך: "אתה שואל שאלות על הקב"ה?! בוש והיכלם! מה אתה מבין בכלל? איה אמונתך?". ואז היה מחזק את תוכחתו בלשון הפסוק "הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט". אך רבינו המחבר לא כן עשה, אלא הוסיף הקדמה הן לפסוק זה והן לפסוק "הנסתרות לה' אלוקינו", הקדמה אשר רבים אינם יודעים אותה, והגם שהם מתחזקים בהם, כאומרים: "יהודי צריך להצדיק עליו את הדין מתוך ידיעה כי הצור תמים פעלו..." מכל מקום הקדמתו של רבינו, מועיל שאור הפסוקים האלה יאירו את נפש האדם בהארה יותר חזקה.

וכה אמר רבינו המחבר: אפילו היינו מתיישבים עם דף ועט לחשב את המצוות והעבירות של האדם, לא היתה המלאכה

מגיעות אלי צרות של תוכחה). **וְאָמַר אַחַר עַל-פִּי אֲנֹשֵׁי דוֹרוֹ** (מלאכי ג, טו): **גַּם בְּחִנוּ אֱ-לֹהִים וַיִּמְלְטוּ** (פירש רש"י: גם בחנו אלוקים - לומר נראה מה יוכל לעשות לנו, וימלטו מן הרעה ולא נכשלו), **וְהִרְבָּה כְּזֶה.**

שאלה שאין עליה תשובה

רבינו המחבר אומר למי ששאלת רשע וטוב לו צדיק ורע לו מטרידה אותו: דע לך שהנביאים כבר שאלו שאלה זו. דא עקא שהנביאים לא ענו עליה תשובה: **אָף הַיִּיחַ הַנְּבִיאַת הַתְּשׁוּבָה בְּבִאֹר עֵילַת זֶה** (הנביא אינו עונה תשובה בביאור סיבת הדבר), **מִפְּנֵי שְׁעֵלַת כָּל אֶחָד מִן הַצְּדִיקִים הַנְּבִיחִים** (מפני שסיבת כל אחד מן הצדיקים המתייסר בעוה"ז) **וְכָל אֶחָד מִן הַרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּטוֹבָה בְּעוֹה"ז** (וסיבת כל אחד מן הרשעים השרוי בטובה בעוה"ז) **זוֹלַת עֵילַת הָאָחַר** (היא סיבה שאינה דומה לסיבת האחר. כלומר, לכל צדיק יש סיבה אחרת שבגללה הוא מתייסר, ולכל רשע יש סיבה אחרת למה הוא שרוי בטובה).

הוא אומר: השאלה אינה מתחילה אצלך בקהילתך הקטנה כשאתה רואה את פלוני ופלוני מצליחים בעוד אתה שרוי בחובות. דע לך שרק היום יש מיליוני שאלות כאלה, ואם נחזור אחורה מאז בריאת העולם, הלא אין מספר לאנשים שהתקשו בשאלה זו. ולכן לא היו הנביאים יכולים לענות תשובה לשאלה זו, שהרי מיליארדי בני אדם יש בעולם, ולכל אחד תשובה המיוחדת רק לו. ונניח שהיה האדם יכול להשיג את התשובות (הגם שבוודאי אינו יכול), הרי היה לוקח לו שבוע שלם לכל הפחות בשביל להבין

מתייסר ופלוני חברי אינו מתייסר? פירושו של דבר שהוא רוצה לקחת את כל מיליוני החישובים הנ"ל ולכפלם, שהרי כמו כן יצטרכו לעשות כל החשבונות עם חבריו, ואז להשוות ביניהם. ומלבד כל אלה הלא בוודאי ישנו ענין הגלגולים, וצריך לראות אם כן מה כל אחד הגיע לתקן. רבינו המחבר אומר לנו: "הבה ואסביר לכם מדוע איני יכול להסביר לכם". הוא לא אמר לנו סתם: "הנסתרות לה' אלוקינו, וזהו זה". והגם שזה נכון, כי לאחר כל החשבונות אין האדם יכול להשיג את עומק הדין והמשפט, עם כל זה ירד רבינו המחבר למדרגתנו ואמר: "הרי אין ולא היו שני אנשים בעולם עם אותה סיבה... השרש זאת בלבך! גם כשאתה רואה שני אנשים שמצליחים בדרכי חייהם, לא יתכן שלשניהם אותה סיבה לכך".

מפני מה זה נענה וזה לא נענה

בני אדם מסתכלים על זה במבט מצומצם, וכה יאמרו: "שני אלה השקיעו בזמן הנכון. היה זה זמן שמי שקנה אז קרקעות, הרוויח". ולמען האמת, אומר רבינו המחבר, אין שני אנשים בעולם שמצליחים מחמת אותה סיבה. ולא רק בין שני אנשים החיים זה לצד זה הוא כך, אלא מיום בריאת העולם ועד עתה לא היו שני אנשים שהיתה להם אותה סיבה.

נגמרת, הדיו והנייר כלים והמלאכה אינה מגיעה לסיימה, שהרי לכל אחד יש הרבה מאוד מצוות והרבה מאוד עבירות. הוא כבר מזמן שכח. הוא אינו זוכר מה שעשה היום בבוקר, וכל שכן מה שעשה אתמול ולפני שבוע. ואילו אצל הקב"ה הכל רשום, כל תנועה, כל דיבור וכל מחשבה. ואם כן לא יתכן לענות לך את התשובה לשאלה זו מהסיבה הפשוטה, כי אפילו בחשבונות שיש לנו כלים להבין, אין לנו זמן לשבת ולחשבם. והרי מלבד זה צריך לקחת בחשבון את תכונת נפשו של האדם, ונמצא שצריך למדוד כל עבירה וכל מצוה לפי תכונת נפשו של כל אחד ואחד, וכפי שכתב האוה"ח הק' (פרשת ויחי) בענין מאמר חז"ל (יומא כב, א) "שאל באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו"^א. וכן צריך לחשב כל עבירה באיזה מצב היה אז, האם היה במצב של שוגג? ואם היה שוגג האם היה קרוב לאונס או קרוב למזיד? האם הוא יכול לטעון שלא ידע או שמא היה צריך ללמוד ושגגת תלמוד עולה זדון. ואז צריך לבדוק את מצב בריאות נפשו בשעת מעשה, שמא פגע בו אחד - אפילו שנים - קודם לכן, וגרם שלא היה לבו עמו בשלמות בשעת מעשה.

מי ימצא עומק הדין

ובכן, כשהאדם בא ושואל: למה אני

א. וזה לשון האוה"ח הק': ותמצא שאמרו ז"ל שאל באחת (הטא באחת) ועלתה לו המלוכה ממנו (איבד בגללה את המלוכה), ודוד בכמה ולא עלתה לו (הטא בכמה ולא איבד את המלוכה), והטעם הוא לצד כי שאל טבעו מזוג ודוד טבעו חם כאומרו (ש"א טז, יב) והוא אדמוני, וה' דן את האדם כפי הרכבתו, כי מי שגובר בו יסוד האש, עם היות שיתעצם בכל עוצם הזריזות בעבודת ה', לא ימלט מהשיגיון, ובחלק מועט מהתעצמותו שיעשה אדם מזוג, ירויח עצמו משיאות.

מתחבר אליה בשעה שהוא מקיימה, הוא עושה אותה עם כל ההרגשים מתוך רצון וחשק ומתוך הכרה שהיא לתועלת נשמתו אף גם בעולם הזה. מה שאין כן במצוה שאין האדם מבין את טעמיה, אעפ" שיקיימנה כי הוא צריך לקיימה, הוא לא יתחבר אליה. ולמשל, אומרים לו לאדם: "בליל שבועות תישאר ער כל הלילה, ותעשה כל טצדקי שלא יתעצמו עיניך אף לא לרגע אחד. תעמוד על רגליך, תיזהר קודם לכן בסעודת הלילה שלא לאכול יותר מדי, תשתה קפה, תתפלל לה' שלא תירדם. כי מי שנשאר ער כל ליל שבועות ואינו עוצם את עיניו אפילו לרגע אחד, זוכה לכפרה מיוחדת. קח לך חברותא, אמור תיקון, למד גם ענינים של סודות התורה וספרי חסידות על קבלת התורה". הנה בזה מכניסים אותו אל המצב בכל הכח. מה שאין כן אם יאמרו לו לאדם רק: "צריך להיות ער כל ליל שבועות. ככה! אתה עייף? מה לעשות? אתה רוצה להיות יהודי או גוי?". הנה אף הוא יגיע לבית הכנסת עם התיקון, ואף הוא יישאר ער עד הבוקר, אבל הוא לא יהיה מחובר למה שהוא עושה. וכמו כן יש אלפי דוגמאות הן בסוד מרע והן בעשה טוב. והשאלה היא, למה מי שאינו מבין את מה שהוא עושה, הוא פחות מחובר אליו?

והתשובה, **כי כדי שיקום האדם ויעשה מעשה, המוח צריך לשכנע את הלב לעשותו**, וכשאינו למוח במה לשכנע את הלב ורק אומר לו: "תעשה והכל יהיה בסדר", אין הלב מקבל את דבריו. הוא אומר לו: "זה מה שאתה אומר; אני אומר

לא עבירות אתה יכול לחשב ולא מצוות אתה יכול לחשב, לא השתדלות אתה יכול לחשב, ואפילו תפילה אין אתה יכול לחשב. הן כך אמרו **חז"ל** (ר"ה יח, א): "שנים שעלו למטה וחולייין שוה, וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל? זה התפלל ונענה, וזה התפלל ולא נענה. מפני מה זה נענה וזה לא נענה? זה התפלל תפלה שלימה - נענה, וזה לא התפלל תפלה שלימה - לא נענה. הא לך שאפילו בתפילה אינך יכול להבין, ואפילו במה שעניןך רואות. הן ראיתי את שניהם משתטחים על ציון הרשב"י במירון ושניהם מורידים דמעות כשאומרים תהלים, ואעפ"כ אינך יכול לדעת איך היה לבו של זה בשעת התפילה ואיך היה לבו של חברו אז.

וכמו כן בענין אנשים שמתייסרים, מיום בריאת העולם לא היו שנים עם אותו חשבון. ואם כן, אומר רבינו המחבר, אני מסביר לך באופן פשוט מאוד למה חבל לך על זמנך לחפש תשובה לשאלה זו. אתה מאמץ את מוחך לחינם. וגרוע מזה, אתה מייגע את לבך לחינם - "למה? למה בדיוק עלי נגזר לעבור נסיונות כאלה". מה נוכל להסביר לך? הלא חבל הוא על הזמן, כי לעולם לא תבין...

טעם מחבר

ונרחיב יותר: הנה אנו רואים שכאשר האדם מרגיש שייך לאיזו מצוה, הוא מבין אותה, הוא מכיר את טעמיה עם כל ביאורי החסידות ומתלהב בה, הרי הוא

וצריך לקבלינהו בשמחה

עכשיו אנו צריכים לקחת סוגיא זו ולהבין על פיה מה הקב"ה רוצה מן האדם כשהוא נקלע למצב שהתשובה לו הוא "הנסתרות לה' אלוקינו". הן אם יאמרו לו תשובה זו באופן קר ויבש, הגם שהמוח יקבלנה, אין הדבר מוכרח שהלב ישתכנע, והרי הקב"ה רוצה שגם הלב יקבלנה. הרי האדם צריך להיות "מקבל יסורים באהבה", וכן אמר **התנא** "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", ופירש **רבא בגמרא** "לקבלינהו בשמחה", ושמחה היא בלב.

ואכן כך כתב **האווה"ח הק'** (פרשת תצוה): "והיה הדבר קצת בעיני רחוק". חלק זה שצריך לקבל את היסורים בשמחה, אינו מובן לי - "אני יכול להבין שעלי הלוודות להקב"ה על זה. למה? כי המוח אומר שצריך הלוודות, כי על כן אומרים ברוך את ה' דיין האמת. אבל איך תוכל לחייב את הלב לשמוח כשאין לך מה ליתן לו. משהו אתה צריך ליתן לו. כשאתה אומר לו הנסתרות לה' אלוקינו לא נתת לו כלום, כשאתה אומר לו הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט, אתה בעצם אומר ללבך - אין לי מה ליתן לך, אך צריך להיות ליהודי גם כשאין לי מה ליתן לך".

יש מה ליתן ללב

אך באמת יש כאן מה ליתן ללב, וזה מה שאומר לנו רבינו המחבר: "הבה ונשב יחד ותראה על-פי חשבון שאין לך מה להתמרמר למה דווקא אתה. ההתחבטות בשאלה למה דווקא אתה, היא מיותרת,

להיפך". וכן הוא לגבי היסורים. אם יאמרו לו לאדם באופן יבש וקר: "כך צריך להיות; אין שואלים שאלות", הוא אמנם ימשיך בדרכו, ילמד ויתפלל, אבל יעשה הכל כמי שאין לו ברירה אחרת, שהרי הוא צריך להיות יהודי. אך לו יצוייר שהמוח היה יכול לומר ללב הסבר ברור למה הוא סובל יסורים, הלא היה לבו משתכנע והיה בא לבית הכנסת ומתפלל והיו רואים עליו שהוא שמח במצבו ושלווה מיוחדת נסוכה על פניו. אך איך עושים זאת?

אם יאמרו לאחד: "אתה חייב להתיישב ביום רביעי הבא וללמוד ארבע שעות רצופות גמרא עם רש"י ותוספות דווקא, ועליך להיזהר שמוחך לא יברח אף לא רגע אחד למחוזות אחרים". וכשישאל: "למה? הרי אני בעל הבית פשוט ואיני מסוגל לזה!", יענו לו: "ככה! כי הצטווית", היות שלא הסבירו לו מה זה יועיל לו ולמה בדיוק ביום רביעי, הוא בוודאי יתלבט הרבה - "סתם עלי להתייסר?". אבל אם רבו יקרא לו ויאמר לו: "אני רוצה להסביר לך. יש עליך קטרוג ואפשר להמתיק אותו. אני לוקח זאת על כתפיי להמתיק אותו. ואני יכול אפילו לגלות לך איך נוצר הקטרוג הזה, ובעזרת ה' נעשה סעודה גדולה ואז אגלה לך. והיום אחר הצהריים צריך לפעול כדי לעקור את הרע. התפלל היום בבוקר שתצליח ללמוד כדבעי אחרי הצהריים. יתכן שיזדמנו לך הפרעות, אבל היום צריך לשדד מערכות. בכלל זה יועיל לך לנשמתך..." הנה כיון שהוא מדבר עמו כך, יש למוחו מה להגיד ללב...

פלוני מקפיד על תפילה במנין, היה גם הוא מרוויח יפה. ב"ה אני מקפיד מאוד להתפלל במנין, וכן שמירת העינים שלי אינו במצב הירוד ביותר, והרי יש הרבה שמצבם גרוע ממני, וכן אני עושה כך ועושה כך, וכי פלא הוא למה אני מצליח כל-כך?! כל-כך טפשי הוא. ואין זה סתירה לאמונה בכח התפילה בציבור, ואין שום ספק בדבר שמי שמקיים את דברי ה'מאור ושמש' בפרשת משפטים על "ועבדתם את ה' אלוקים" שהמתפלל בציבור מתקיים בו "וברך את לחמך ואת מימך". אין שום ספק שפסוק זה מתקיים אצל כל יהודי כי התורה היא תורת אמת. אך עם כל זה האדם חייב להבין שיש עוד מיליוני חשבונות בהנהגת העולם, וכיון שכן אך טפשות היא לדמות זה לזה.

ואפשר להוכיח באופן הפשוט ביותר שיש עוד חשבונות. היה לך אותו נסיון כפי שיש לפלוני? אולי התפילה בציבור הועילה לך רק שלא יהיו לך חובות וההרחבה שיש לך היא כבר מחמת חשבון אחר. ועוד יש אנשים שכבר זכו להבטחה וברך את לחמך ואת מימך, אבל הם בזבו אותו לדברים אחרים. הם לקחו תענוגים באופנים המותרים או ח"ו באופנים האסורים, ועל כן אינם רואים עכשיו את השפע בחשבון הבנק שלהם. הנה עכשיו חשבנו שלוש ארבע דברים עוד לפני שהתחלנו עם כל החשבונות.

תא ואסברה לך

רבינו המחבר עשה לנו טובה גדולה. הוא אמר לנו כך: "אני אסביר לך על-פי הגיון למה אינך יכול להבין". הבה ונשב

היא גורמת לך לחינם לביטול זמן, ולביטול כוחות ולביטול כוחות הנפש. שהרי מעולם לא היו שנים עם אותן סיבות, ואע"פ שיש לך חשבון של עוונות ישנים שידועים לך, הלא בוודאי הוא רק חשבון אחד מתוך מיליוני חשבונות שאינם ידועים לך".

הנה יש שהאדם אומר: "אתה אומר לי שאיני יודע למה דבר זה קרה לי?! האמן לי! לו לא הייתי יודע, היה מצבי טוב. הצרה היא שאני יודע היטב למה זה קרה לי ואיני רוצה לגלות. אני יודע היטב למה קבלתי מכה כזו. יידע אדם זה: הגם שזה אמת, והרי פעמים הרבה האדם מרגיש שזה בא לו מפני שעבר עבירה והקב"ה כל דרכיו משפט, אית דין ואית דין, מכל מקום רק חלק אחד מהתמונה הוא. הן הן, **קבל זאת ותהרהר בתשובה. הבן את הרמוז. אבל זכור שאין זה כל התמונה.** אפשר להוכיח זאת, שהרי יש אנשים רבים שעשו מעשה זה ומעשים יותר גרועים מזה ודבר כזה לא קרה להם. ובכן, תבין: זה אמת. **אמת היא שיש מידה כנגד מידה והקב"ה רוצה שתבין שעליך לחזור בתשובה.** אבל אתה מוכרח להוסיף לזה שיש עוד הרבה חשבונות, ושאותם חשבונות אינך יכול לחשב כי מעולם לא היו שנים דומים. וכן הוא לגבי החלק השני של רשע וטוב לו, או לגבי סתם אנשים שטוב להם.

כי אש יצא מחשבון

יש שהאדם מצליח בכל דרכיו, הוא מרוויח יפה מאוד, יש לו פרנסה ברווח, ואז הוא בא ואומר: בוודאי! אילו היה

ביותר שהם צריכים לקבל את התורה בלי לדעת מה כתוב בה. ואם כן אמירת נעשה ונשמע היתה בלב שלם ובשמחה גדולה, כי הרגש כזה לא היה מתקיים בהם ויענו כל העם יחדיו. וזה אומר שאילו היו מתנסים אז בנסיון של צער ויסורים, היו כוחות הנפש נמצאים אתם לקבל את היסורים באהבה.

חייבים אנו להתבונן לדעת ולהשיג מה חשבו ישראל, איזה חשבון היה להם קודם למתן תורה שגרם להם הרגשים נעלים כאלו עד שאמרו כל העם יחדיו 'נעשה ונשמע'.

התהלכנו עמו בתום לב

והנה במעשה דרבא (שבת פח, א) שהצדוקי ראה אותו שקוע בלימודו ואצבעו נוטפת דם, ואמר לו: עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו (שהקדמתם נעשה לנשמע) אכתי בפחזותייכו קיימיתו (עדיין אתם עומדים בפחזותכם), ורבא השיב לו: אנן דסגינן בשלימותא (אנו שהולכים עם הקב"ה בתום לב), כתיב בן (משלי יא, ג) תומת ישרים תנחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא (אבל אותם אנשים שהולכים בעליה), כתיב בהו (שם) וסלף בוגדים ישרם, פירש שם רש"י: אנן דסגינן בשלימותא - התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה, וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו.

הנה רש"י גילה לנו מה חשבו בני ישראל קודם שאמרו נעשה ונשמע. בני ישראל הכירו את הקב"ה. הקב"ה הרי הוציאם ממצרים וקרע להם את היים. הקב"ה שמע לתפילותיהם. הקב"ה

יחד ואראה לך, אחד שתים שלוש. זה יתחיל להתבהר לך, ופתאום תקפוץ ממקומך ותאמר: "אתה צודק, במקרה אני חושב עכשיו ונראה לי שחברי שונה ממני בפרט זה ובפרט זה. אנחנו שונים לגמרי. ואותו דבר ממש אצלי הוא נסיון גדול ואצלו אינו נסיון כלל וכלל. אנחנו שונים לגמרי, איננו יכולים להידמות בכלל". זה ירגיע אותך וזה כבר ידבר אל לבך.

הן הרבה מדרגות יש בהבנה. אומר רבינו המחבר: מותר לך להבין מה זה "הנסתרות לה' אלוקינו". מעולם לא היו שני בני אדם דומים. אני יוכיח לך זאת. "אה! אני שומע, אם כן אני כבר מבין". יש שהרופא מסביר לחולה איזה מושג רפואי אך לפני כן הוא מקדים: "כדי להבין את המושג צריך ללמוד עשרים שנה רפואה, אך אני אסביר לך רק חלק קטן מאוד במה שנוגע לך". כשהאדם לומד את הפסוקים הנסתרות לה' אלוקינו והצור תמים פעלו עם חשבון, זה עוזר לו שהלב יסכים שאינו יכול לעשות את כל החשבונות ושעליו לסמוך על הקב"ה.

ויענו כל העם יחדיו

ועוד חלק יש בזה. הנה ידוע שכל בני ישראל קיבלו את התורה בהר סיני על-ידי אמירת נעשה ונשמע. ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה. כל העם יחדיו מורה על התלהבות גדולה. לא היה אז אחד שהתלבט ואמר: "רגע, רגע, אתה יודע מה? אף אני אצטרף". היתה להם הבהירות הגדולה

אינו עושה זאת בשביל הכסף אלא כדי לעזור ולהיטיב לך.

זה מה שכתב רש"י, שכדי שהלב יהיה מוכן לעשות בלי להבין, צריך שיהיה למוח מה לומר לו, ובכך המוח אומר ללב: הן מי נותן לך את התורה? הקב"ה, וכי תעלה על דעתך שיתן לך דבר שלא תוכל לעמוד בו. הלא בוודאי לא יעשה לך דבר כזה, שהרי אתה מכיר אותו מקודם, יש לך קשר חזק כל-כך אתו לאחר כל הטובות שעשה לך.

כדרך העושים מאהבה

הנה יש מי שהצליח שנים הרבה בכל התחומים. כל מה שנגע בידו נהפך לזהב. והנה יום אחד עשה דבר מה ונחל כשלון גדול, וכאבו גדול מאוד, כי הוא מרגיש שהקב"ה עזב אותו - "לא יודע מה קרה, עד עכשיו כל אשר הייתי עושה ה' הצליח בידי, ועכשיו, תראו איזה כשלון..."

הידיעה כי הנסתרות לה' אלוקינו, בנויה על שני חשבונות, הראשון שהאדם מבין שאינו צריך להתייגע לחינם ואף לא להלקות את עצמו, כי **יש חשבונות רבים שאינו מסוגל לחשבם**. והחשבון השני - **"אני מכיר את הקב"ה, יש לי קשר אליו"**. 'כדרך העושים מאהבה' פירושו - **"אני יכול ללכת אחריו בתום לב כי אני יודע ומרגיש שלא יעזוב אותי"**. הוא יודע להיכן הוא לוקח אותי. הוא לא יעזוב אותי. זה ברור לי כל-כך ולכן איני צריך לדעת לאן הוא לוקח אותי, וכמו כן איני צריך לדעת את החשבונות למה הוא לוקח אותי. איני

התלווה אליהם ועזר להם. הן אז כבר היו מוקפים בעננים שהגינו עליהם וסידרו להם כל צרכיהם. ועכשיו בא אליהם הקב"ה ואומר להם: "אני צריך מהם דבר אחד. יש לי תורה ואני רוצה ליתנה להם, מה אתם אומרים על כך?". היות שכבר בטחו בהש"ת בטחון מלא, אמרו כך: ברור לנו שהקב"ה יצווה אותנו מה שלא נוכל לעמוד בו, ואם כן יכלו לומר 'נעשה ונשמע' בלב שלם. וכלשון רש"י: כדרך העושים מאהבה.

נעשה ונשמע עם הלב

משל לדבר: האדם מתבקש לקבל ערבות. הוא אינו מכיר את הלווה, אבל משום סיבות שונות מחליט לחתום. הוא אמנם חותם, אך בלי הלב. הוא חותם מסיבות אישיות, ותוך כדי כך הוא מתפלל שיתור לא ישמע מן הלווה. זהו 'נעשה ונשמע' בלי הלב. נעשה ונשמע עם הלב פירושו - אני מכיר אותו. הוא ביקש ממני לחתום לו ואני מכיר אותו, אני נותן בו אמון. ובכך, אצל האדם שהוא בשר ודם, אע"פ שאתה מכיר אותו, אינך יכול לדעת כלום, כמו שכבר כתב רבינו המחבר בפרקים הקודמים. קודם כל אינך יכול לדעת מתי ובמה ירמה אותך, וחוץ מזה הרי הוא עצמו אין לו שליטה על כספו. אך נניח שיש לך איזו הרגשה שאתה חותם לו לא בגלל שאתה מוכרח, אלא מפני שאתה מכיר אותו ומאמין בו שלא ירמה אותך. בזמנו הבאנו את המשל מקרוב משפחה או ידיד נאמן שבא להציע לך שידוך, שאתה יכול להיות בטוח שאינו בא להפילך בפה, כי בוודאי

אכן כן, כך הם הרגישו. הם הרגישו שאחד מנהיגם, אחד דואג להם. הם הרגישו שכך צריך להיות. איך הם הגיעו לכך? איך הגיעו שגם לבם הרגיש כך. הרי זהו העיקר בקבלת יסורים באהבה – הוא ממשיך לנהל את סדר יומו. טוב לו. למה טוב לך? הרי לא טוב לך! "כן טוב לי". לזה צריך הלב להסכים. הנה הרבה מתייסרים אומרים: "אני כבר מכיר את כל הדיבורים האלה, אך מה אעשה שרע ומר לי?". אכן יש אפשרות לשכנע את הלב.

דע מה שתשיב ללב

הנה יש אנשים שנפלה עליהם צרה קשה אשר גורם לכאב שיורד עד לעמקי השיתין שבלב, כגון שיכול ילד ר"ל וכדו', והם באים ושואלים: אני רואה שהמצב כואב לי עד מאוד ואיני יכול לחזור לעצמי הגם שכבר עבר חצי שנה או שנה, האם זה מוכיח על כך שיש לי חסרון באמונה ח"ו? אני יודע את כל דיבורי האמונה והבטחון, ועם כל זה אני שבור. אני שבור על זה גופא שאני שבור מעשים שבכל יום הוא – אני שבור בעיקר על זה שאני שבור. רוצה הייתי להיות במדרגה שזה לא יכאב לי, אך מה אעשה שאיני שם.

ומהו החיזוק שבדרך כלל אומרים להם? אומרים להם את האמת: "תראה, בעל אמונה אתה. מוחך יודע את האמת.

יודע למה הוא לוקח אותי לשם". דרך העושים מאהבה פירושו שהוא יודע בלבו – "הוא לא יזניח אותי, והוא יודע למה הוא עושה זאת, והוא מתכוון לטובתי. אני יכול להרגיש זאת. ואם כן, אע"פ שאינו מכיר את כל החשבונות, די לי בזה. טוב לי כך. הוא מוביל אותי לאן שהוא ולשם אני הולך".

מלך רופא חיים אתה

ראיתי בספר סיפור חייו של רופא ירא שמים. בין השאר הוא מספר איך נעשה בעל תשובה. הוא מספר שכרופא התמנה לעמוד בראש מחלקה של חולים סופניים (חולים שימיהם ספורים והם עצמם יודעים מצבם) באחד מבתי החולים בארץ הקודש. והנה הזדמנו לאותה מחלקה שני חולים אשר בזכותם חזר בתשובה. אחד היה הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל והשני הגה"צ רבי יונה ארנטרוי זצ"ל. הוא מספר שראה אותם שוכבים שם כשהם יודעים שלא יארכו הימים ויעזבו את משפחותיהם לאנחות, אך השלווה והשלום אופפות אותם משל נסעו לנפוש קצת כדי לאגור כוחות דשנים ורעננים.

הרופא אומר: מדובר במחלקה המפחידה ביותר. מי שלא ביקר שם, אינו יודע במה מדובר. כל יום יוצאת משם לווייה. והנה אני רואה אותם שוכבים על מיטותיהם וטוב להם. פשוט טוב להם. זה גרם לי לחשוב...

ב. מנהל רוחני של ישיבת פוניבז' וישיבת הנגב. הרביץ תורה ויראה ורבים השיב מעון. תלמידו של הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל זיכה את הרבים בספרי רבו ובהדרת ספרי הרמח"ל. קונטרס בענייני אמונה ובטחון שכתב בעת חוליו ר"ל צורף לספרו 'שפתי חיים' – אמונה.
ג. מראשי ישיבת אופקים רב דקהל עדת ישרון בני ברק.

תתחיל עם זה. אך אח"כ צריך האדם להגיע אל החשבון השני, החשבון שהיה להם לישראל קודם אמירת נעשה ונשמע - תבנה את הקשר שלך עם הקב"ה, תתבונן בכל זה ותראה כי הנסתרות לה' אלוקינו יש לו פשט פשוט כל-כך. תהיה שמח עם זה ולא תסתכל עליו כעל דבר רחוק ותלוש.

הנכנע משלים עם חוסר הידיעה

הנה בהקדמות שלמדנו לסוגיא זו, דיברנו הרבה על 'הכנעה', וסיבת הדבר, כי כשהאדם הוא נכנע, אין לו שום כעס ורוגז על שאינו יכול להבין. וחייבים אנו להתבונן בזה. כשאחד אומר לדוגמא לילד: "איני יכול להסביר לך, כי לא תבין", מיד הוא מתקומם - "לא, לא, לא! אני רוצה להבין". אין לו מספיק שכל לקבל את מה שאומרים לו בשלווה ולהסכים לכך שאינו יכול להבין. כבר דיברנו הרבה שהנכנע הוא בבחינת איזהו חכם המכיר את מקומו. הוא קולט - "נברא קטן אני ואיני יודע סיבות קורות החיים. ואין הבדל בין דברים גדולים לדברים קטנים. גם בדברים קטנים הוא כך. וכי יכול אני לדעת למה זה קרה?! יש אלפי חשבונות". הוא מכיר את מקומו. ההכנעה מועילה לרגש האדם שלא לדחות את הפסוק הנסתרות לה' אלוקינו.

אפשר לראות זאת באלפי דוגמאות. הנה אפשר לראות בישיבה בחור שנכנע למגיד שיעור שלו, הוא מחזיק אותו לתלמיד חכם ומחשיבו כאיש מורם מהם, הוא לומד ממנו, הוא כותב את שיעוריו,

אך לבך כואב, כי מה לעשות לב זה לב".

מכל מקום יידעו שהקב"ה נתן לנו בתורתו דיבורים שיכולים להגיע גם אל הלב, צריך לשנן אותם דברים במוח והמוח ישכנע את הלב. אמנם אי אפשר לדון את האדם, שהרי עבודה גדולה היא, והגם שהוא מדבר דיבורים של אמונה, זה רק מפני שאינו מתייסר. אך כדי שהמוח ידבר אל הלב עד שתהיה לו מידת ההשתוות, עבודה גדולה היא. אבל רצון ה' שנעבוד על זה, ונתן לנו עצות ומהלכים בתורתו איך לעבוד על זה. דומה הדבר למי שנמצא אצל הרופא בשביל חולי מסוים, ולפני שהוא יוצא, הוא אומר כבדרך אגב: "יש לי גם מיחוש באצבעי, אך איני מאמין שיש לך תרופה לזה". אומר לו הרופא: "במקרה יש לי גם בשביל זה תרופה. אתה מסכים להמתין שעתיים עד שאביאנו?". הקב"ה אומר לאדם: אני רוצה שתדע, במוחך יש לך הרבה מחשבות של אמונה, אבל לבך כואב לך מאוד מאוד. טוב מאוד, אינך אפיקורס, אבל רצוני שתדע שיש לי תרופה גם ללב. וטוב לך וטוב לעולם, יהיה לך נעים, אם רק תסכים להתאמץ קצת ולקחת את התרופה. הנה ידוע שיש תרופות שצריך לצום בבוקר לפני נטילתן ויש תרופות שהן מרות כלענה. אומר הקב"ה: יתכן שגם תרופה זו אינה קלה לבליעה, אבל קח אותה, כדאי לך.

רבינו המחבר מקדים לזה הקדמה, וכה אמר: עוד לפני העבודה הגדולה, התיישב ולכל הפחות תסלק את הכאב הקשה. הרי אתה יכול לעשות את החשבון לבד, ובכן,

כל-כך הרבה חטאים עוונות ופשעים שטמטמו את מוחי. **אני מכיר שאיני יודע ואיני מבין. נקודת העבודה שלי איננה במקרה החדש אלא בהכנעתו ובהכרת מקומי**. יש לו מקום בלב. לא סתם – "אסור להקשות קושיות!". האומר "אסור להקשות קושיות" סימן הוא שאין לו מקום בלב. והאמת שיש מקום בלב, וההכנעה היא זו שעושה את המקום בלב, באופן שכאשר ישמע עכשיו את הפסוק הנסתרות לה' אלוקיני, זה יהיה בשבילו תשובה.

אם לא יקדימו בכל ההקדמות של הכנעה, יגיע הלומד אל קושית צדיק ורע לו בחובת הלבבות ויאמר: "אה, הנה הקושיא הידועה. ומה התשובה? התשובה היא שאי אפשר להבין... איזו חוצפה! כבר התיישבתי ללמוד חובת הלבבות, חשבתי שסוף סוף אמצא מענה להתלבטויותיי, ובסוף מה אומרים לי? – אינך יכול להבין... תמיד עושים לי את זה..."

הללו ילכו בם והללו יכשלו בם

מי שאינו נכנע, אין זה נכנס לו ללב, ומי שנכנע מקבל תשובה מאירה ונחמדה. שני בני אדם נפגשים ושומעים דברים זהים, האחד נעשה שמח והשני נעשה עצב. השני שואל את הראשון: למה אתה שמח? הרי לא קיבלת שום תשובה! הוא לעולם לא יבין למה הוא שמח. עמוק הוא מדי בשבילו להבין למה **זה שבוטח על הקב"ה אין לו שום קושי**. רבא הסתכל על אותו מין ואמר לו: אתה זה המסכן. אתה מסתכל עלי ועל הדם הנוטף

הוא שואל אותו שאלות וכן הלאה, ולעומתו בחור שאינו נכנע למגיד שיעור. והנה באחד השיעורים נשאלת שאלה חזקה על-ידי אחד התלמידים, והמגיד שיעור עונה: "שאלה חזקה היא, אך לא אשיב עליה עתה כי לא תבינו. תצטרכו להגיע להמשך הסוגיא ורק אז תוכלו להבין". הנה אז יבלוט החילוק בין שני הבחורים, הבחור השני שאינו נכנע למגיד שיעור, ישחוק אז בלבו וילחוש באוזן היושב בצדו: "המגיד שיעור לא הספיק להכין אמש את החומר, לכן הוא דוחה אותנו בקש". אך הראשון שנכנע לפניו, יחשוב בלבו: "רגע, רגע, הרי המגיד שיעור כבר למד את המסכתא היטב כמה וכמה פעמים ומכיר אותה על בוריה, אני מאמין לו, והגם שאמר לי שאיני יכול להבין עדיין, לא קרה כלום". פירושו של דבר שיש לו מקום בלב להכיל את המציאות שלא הבין.

חסידים ילכו בם

זהו באמת הקושי שיש להרבה בני אדם להאמין בצדיקים (ולא רק בצדיקים, אלא גם באנשים פשוטים מזרע ישראל, שהרי האדם צריך להאמין בכל יהודי ולדינו ככף זכות). הפירוש הוא כך: לאדם זה אין מדת הכנעה, כי לכן כשהוא רואה משהו שאינו מבין, אינו יכול לעבור עליו בשתיקה. מה שאין כן **מי שיש לו הכנעה**, שאומר כך: "הרי יהודי זה, ירא שמים וצדיק הוא, אני מכירו היטב. ואם דבר פלוני איני מבין, אני מסכים להישאר בחוסר הבנה. אני מכיר את מקומי. הרי אינני החכם שבדור, ומה גם שכבר הספקתי לעשות

אכן אם האדם ירגיל עצמו לומר על כל דבר שאינו מבין על אף שנראה לו שמבין, לא יכשל בזה כל כך מהר. והאמת שהאדם חייב לחיות כך, כי זהו האמת. יש חשבונות רבים גבוה מעל גבוה. נדמה לך שאתה יודע למה הצליח עד כה, ולכן מתעוררת לך קושיא "מה נשתנה..." מעולם לא הבנת כלום. למה שתל אותך הקב"ה בדור זה דווקא, אתה יודע כבר? חשבת פעם על זה? הלא דורות רבים קדמו לדור זה, רק במקרה נפלת בדור זה? אינך יודע להשיב על שאלה זו, אה?! שאלה דומה: אתה יכול להסביר למה יש לך כך וכך אחים ואחיות? למה שובצת דווקא במשבצת זו שבה אתה משובץ?

האדם אינו מסתכל על כל תנאי חייו. הוא בוחן בדרך כלל רק אם יש לו כסף או אין לו. תתחיל לחיות עם ההבנה - אני יודע משהו? לא! אני מבין כלום. אני מתחיל לקלוט שיש כל-כך הרבה דברים המקיפים אותי שאיני מבין על מה ולמה. **כשהאדם מתחיל לקלוט עד כמה פחותה שליטת שכלו על הדברים הנמצאים והמתרחשים בעולם, כשקורה משהו שנראה כיוצא מן השורה, אינו נבהל, כי הוא זוכר שמעולם לא הבין מאומה.**

כשירגיל האדם עצמו לומר מידי יום ביומו: "איני יודע למה הקב"ה שם אותי כאן, אך אני צריך לעשות את מה שמוטל

מאצבעי ואומר שוטה. אני איני שוטה כלל, תומת ישרים תנחם. אני קיבלתי תשובה מהקב"ה. אני יודע למה הקב"ה עושה לי כך. מה הפירוש יודע? הרי איני יודע כלום! הפירוש הוא **שלבי מרגיש סיפוק באותה מידה שהיה מרגיש אילו היה יודע ומכיר את כל החשבונות.** זהו אותו רבא שאומר על היסורים "וצריך לקבלינהו בשמחה" - אין חסר לי כלום.

יש מי שמסתכל על האיש התמים ואומר: "תראה איזה מסכן הוא, הרי אינו יודע מה הוא עושה!"^ד. ובכן, דע לך שפלוני אינו מסכן. אתה צריך לעמול ולהתייגע בשביל לקבל בסוף למעט סיפוק. **פלוני יש לו כבר אותו סיפוק עכשיו. יש לו את הקב"ה, יש לו האהבה, יש לו החשבונות, לבו כבר מיושב על מקומו ואין חסר לו כלום.**

למד לשונך לומר איני יודע

עוד צריך לדעת בסוגיא זו: יש הרבה פעמים שהאדם נמצא במצב שהוא סבור שהוא מבין הכל ורק פרט אחד אינו מובן לו והוא זה שמצער אותו צער רב. אפשר לראות זאת בכל דרכי החיים, אך הרבה פעמים זה קיים בענייני רוחניות. פירוש: זה שעד כה במשך שנים הרבה היה חי את חייו בטובים ובנעימים, הוא הבין היטב. לא היו לו שום קושיות ושאלות. ואח"כ כשמגיע לו איזה נסיון, מתעוררת אצלו קושיא חזקה ועצומה - היתכן?!

ד. אמנם כן, יש טיפשים בעולם. אסור לדמות מילתא למילתא כי אז מזלזלים בתורה ח"ו. לא כל טיפ הופך לירא שמים. אך יש אנשים שאינם טיפשים כלל וכלל אלא שהולכים בתמימות.

כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות

יש הרבה פעמים כל-כך שאפילו את המציאות אין האדם מכיר. נדמה לו שהוא מכירה, ובאמת אינו מכירה. לפני כמה שעות סיפר לי יהודי (הוא סיפר לי עם כל השמות והפרטים, אך לא אמסור אותם מהטעם המובן) על אברך פלוני שנפלה עליו חולשה גדולה, הובילוהו לבית החולים, ולאחר בדיקה וצילומים שעשו לו, נתגלתה בראשו המחלה הידועה ר"ל כשהיא כבר בשלב המתקדם שלה ושולחת את גרורותיה לכל עבר, והרופא פסק את פסקו שאין לאנשי הרפואה במה לעזור לו. פנה האברך עם הצילומים לרופא שני לקבל חוות דעת שניה, ולרופא שלישי, וכולם פה אחד הסכימו עם הראשון. הרופאים אמרו לו שכבר אין מה לעשות אתו ולכן לא יסכימו כלל לפתוח את מוחו בשביל לטפל בו, וטוב יעשה אם ייפרד ממשפחתו. האברך התחיל להיפרד ממשפחתו, ואף אביו שגר מעבר לים הגיע אליו לשם כך, ועדיין הוא נמצא אתו ברגעים אלו.

אולם יהודים הם יהודים והקב"ה הרי יש לו הדרכים שלו, ביקשו המשפחה למצוא לכל הפחות רופא אחד שיסכים לטפל בו על אף שהרופאים כבר פסקו את פסקם שאין מה לעשות. יגעו ומצאו. האברך נפרד ממשפחתו והועלה על שולחן הניתוחים. הרופא פתח את גולגלתו וראה כי לא דובים ולא יער. אין שם שום זכר לגידול. דבר אחר לגמרי יש שם - קריש דם. הוא טיפל בקריש

עלי", יהיה לו קל מאוד לקבל כל דבר שיזדמן לו, כי יאמר: מעולם לא הבנתי ואף עכשיו איני מבין.

כמו כן יתחיל מי שחי באופן זה לקבל את שלוותו מהקב"ה ולא מהמצב הנפלא שהוא עומד בו. הן המצב שאתה עומד בו תלוי על בלימה. תפסיק להישען עליו. תתחיל לזכור גם כשאתה עומד על הארץ שאתה עומד באוויר. הכנעה זו מועילה לאדם שלא יתרגז כשישמע את התשובה הנסתרות לה' אלוקינו, כי יבין שהכל הוא באופן זה.

לא ניתנה תורה למלאכי השרת

בתורה הוא תמיד כך. האדם יודע - כמה שהקב"ה רוצה שאבין, זה מה שאני צריך להבין. אמנם ידוע לי שבכל תיבה ותיבה שבתורה יש סודות ורמזים בלי גבול, אבל עלי מוטלת המלאכה לעמול ולהתייגע עד מקום שידי מגעת ותו לא. שמעתי מיהודי שמטעם זה רוקדים ושמחים כל-כך אצל רבי שמעון במירון, כי רבי שמעון גילה דבר נפלא. הוא הראה לך בכל פסוק בתורה, שכמה שלמדת יש עוד הרבה סודות שאינך יודע, ומעתה תקיש מזה גם כלפי עצמך, כי תאמר: כמה שאני מבין הקב"ה מוביל אותי לכאן ומוביל אותי לשם, כפי הנראה דבר זה קרה בגלל זה ודבר זה בגלל זה, זה רק הנגלות, אבל הנסתרות - לה' אלוקינו. על אותו פסוק, על אותו אדם יש עוד הרבה חשבונות שאינם ידועים. ואם כן האדם נעשה שמח מאוד, כי הוא אומר: אם כן אני צריך לעשות רק מה שמוטל עלי.

בתשובה. בוודאי אתה חייב לחזור בתשובה ולחשב חשבוננו של עולם על-פי הכלל של מידה כנגד מידה, אבל זכור נא שאין זה דבר ברור כי אינך יודע את כל החשבונות, ואל תעלה בדעתך שהיית יכול לעשות אחרת כדי שלא תבוא עליך הצרה....

וכפי שרבינו המחבר אומר פעם אחר פעם - פקח עיניך ותראה שיש דין ויש דיין. כל-כך הרבה בני אדם ציערו אחרים ותראה מה קרה להם. שני הדברים אמת. **הקב"ה רוצה שתבין את הרמז ותהרהר בתשובה, אך יחד עם כן הוא רוצה שתזכור שאת כל החשבון אינך יודע**, וכיון שאינך יודע, אתה יכול לומר לעצמך: **דבר אחד ברור לי** כשמש בצהריים, **שהקב"ה אוהב אותי ואוהב את פלוני**, והקב"ה אינו מכה לשם הכאה.

הנסתרות לה' אלוקינו פירושו - **אני הוצאתיך ממצרים, אני עשיתי לך ניסים, ואני דואג לך עכשיו כפי שדאגתי לך אז, ואם כן אתה יכול להאמין לי שאני עושה את הטוב ביותר בשבילך**. כשהאדם יכול להשלים עם הפסוקים האלה בתורה, הרי זה יגרום לו שלבו יקבל זאת ויהיה רגוע ויעבוד את ה' בשמחה.

והחולה חזר להיות כאחד האדם. הצילומים הטעו את הרופאים, כי הקריש היה נראה להם כגידול.

בני המשפחה שותים עכשיו לחיים ושמחים. האברך עצמו עדיין (נכון לשעת מסירת השיעור) אינו יודע מזה, כי הוא עדיין תחת השפעת סם ההרדמה...

משל נפלא הוא על החיים כולם. האדם סבור שהוא יודע ומכיר את המצב. הוא רק רוצה לדעת למה. בשר ודם! גם את המצב עצמו אינך מכיר. יתכן מאוד שנושעת כבר מזמן, אך אינך יודע, כי אתה ישן. כך כתב האוה"ח הק' בפרשת בשלח, שכאשר בני ישראל התחילו לעבור את הים ביבשה, רבים מבני ישראל שעמדו מאחור היו עדיין צועקים כי לא ידעו שהים כבר נבקע. אתה כבר שואל למה. הרי עדיין אינך יודע מה. **וכיון שאינך יודע מה, הרפה מכל הקושיות וסמוך על הקב"ה**. תומת ישרים תנחם - הקב"ה מסדר לך את חייך על הצד הטוב ביותר. בא אם כן לעשות דברים מועילים במחשבות לבך. חבל שתשקיע אותו בדברים כאלה - "אולי בגלל שעשיתי עבירה פלונית, ואולי בגלל ש..." חדל לך!

שובה ישראל כי כשלת בעוונתיך

ואין זו סתירה עם החובה להרהר

יום שלישי פרשת כי תשא - י"ח אדר ה'תשפ"א

תכלית חטא העגל להורות תשובה לרבים

נאמר, אלמא **גיבורים ואמיצי לבב ביראתם היו**. פירוש לפירושו: ממה שאמר הקב"ה על בני ישראל "מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים" מוכח שמעמד הר סיני, בו הגיעו לפסגת קרבת האלוקים, השאיר עליהם רושם עז של יראה, ומחמת כן לא היה שום מהלך הגיוני בדרך הטבע שיתגבר או יצרם על הרוח וימשוך אותם לעבוד עבודה זרה, אין זה אלא שיצאה גזירת המלך שכוח הרע יתגבר עליהם וייצא מהם העגל הזה.

יתירה מזו, היו **מן הצדיקים** שאמרו שעג"ל הוא ראשי תיבות "גדול עבירה לשמה", והיינו שלפעמים יתכן שייצא דבר טוב מן העבירה, וכמו שהביאו חז"ל בענין יעל וסיסרא שעשתה יעל עבירה לשמה כדי להציל את ישראל מן השמד. ואכן כבר כתבו **הספרים** שלא כל אחד יכול ליטול את הדין לידיו ולעבור עבירה לשמה, ורק הצדיקים יכולים לדעת מתי מותר וראוי לעבור עבירה לשמה, אך עכ"פ אנו רואים שיש מהלך כזה בתורה שנקרא "גדול עבירה לשמה".

וכדברי חז"ל, כזה היה חטא עגל מצד הקב"ה, כי הקב"ה רצה שיהיה חטא כזה בשביל התועלת שיצאה ממנו, והיא שיידע כל אחד מבני ישראל במשך כל הדורות כולם, שאע"פ שחטא האדם, אם יחזור בתשובה מיד יקבלנו.

ליתן פתחון פה לבעלי תשובה

בבואנו למעשה דחטא העגל, אין אנו מוצאים בו את ידינו ואת רגלינו, היתכן שבני ישראל שרק עכשיו נפתחו להם שערי שמים וזכו לקבל את התורה מפי הגבורה, יתלכלכו עכשיו כל-כך אך ורק מפני שמשה רבם התאחר ביום אחד? היתכן שבעבור כך יעשו את עגל הזהב ויאמרו: אלה אלוהיך ישראל?

אכן **חז"ל** אמרו לנו במסכת ע"ז (ד, ב) שאין לזה שום פשט על פי שכל, וזה לשון הש"ס שם: אמר רבי יהושע בן לוי: לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה, כו): מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים וגו'.

ופירש **רש"י**: כלומר גיבורים ושליטים ביצרים היו ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהן, אלא **גזירת מלך היתה לשלוט בם, כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה**, שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו: **צא ולמד ממעשה העגל שכפרו [בעיקר] ונתקבלו בתשובה**.

מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי

עוד פירש רש"י המשך דברי ריב"ל: שנאמר מי יתן והיה לבבם זה וגו' - בסיני

יצטרך להתחנן על נפשכם, ואז אקבלכם בתשובה, וכל זה כרי להראות לכם שגם לאחר חורבן כזה שיעשה האדם בחטאו, אם יחזור בתשובה, אקבלנו ויכופר לו.

אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה

והאמת שזו תשובה למקרים רבים שאנו רואים, ולמשל יש לך אדם בעל מדרגה שזה כבר ארבעים שנה שלא הגיע לידי כעס, ואפילו בני ביתו מעידים על כך. אנשים פגעו בו, אנשים עשו לא עוול, והוא – תמיד נשאר בשלוות נפשו. והנה ביום מן הימים אנו רואים אותו יוצא מכליו ומשתטה כפי שאדם פשוט אינו משתטה, והקושיא מתעוררת בלבנו – היתכן? אך אם נקבל שיש מהלך כזה שבו ניטלה בחירתו של אדם מחמת איזו סיבה, כגון כדי שיבוא לידי הכנעה ויעלה למדרגה יותר גבוהה, הקושיא תתיישב לאשורה.

לא היה דוד ראוי לאותו מעשה

הרי זהו הפשט הפשוט במעשה דחטא עגל לפי מאמרו של ריב"ל וכפירוש רש"י ז"ל. פשט פשוט הוא ולא דרש. והאמת שכך אמרו שם גם בענין מעשה דוד המלך ובת שבע, שהרי גם זה אינו מתיישב על הדעת, כי גם אדם פשוט אינו עושה כזאת ואיך יעשה זאת דוד מלך ישראל רגל רביעי של כסא הכבוד? אלא כפי שאמרו שם: היינו דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: לא דוד ראוי לאותו מעשה, ולא ישראל ראויין לאותו מעשה, לא דוד ראוי לאותו מעשה,

והייתם לי סגולה מכל העמים

ונמצא מעתה שמעשה דחטא העגל אינה סתירה למעמד הר סיני, אלא להיפך, היא משלימה את מעמד הר סיני. כי הנה קודם מעמד הר סיני אמר הקב"ה לבני ישראל "והייתם לי סגולה מכל העמים", ופירש האוה"ח הק' שכוונתו היתה להראות לנו את חיבתו שאנו מובדלים מכל העמים בכמה עניינים, ולמשל, מחשבה טובה - אצל אומות העולם אין הקב"ה מצרפה למעשה, ואצל בני ישראל הוא מצרפה למעשה, ולהיפך, מחשבה רעה - אצל אומות העולם הקב"ה מצרפה למעשה, ואצל בני ישראל אינה מצרפה למעשה.

וסיבת הדבר, כי האיש היהודי מחמת קרבת האלוקים שלו קשור כל-כך למעשה מצוה ומצד שני הוא מרוחק בתכלית ממעשה עבירה, ולכן כאשר חשב לעשות עבירה, אין זה הוא, והראיה שהרי לא עשה אותו בפועל, ולכן אינה מצטרפת למעשה, ומאידך כאשר חשב לעשות מצוה, הרי זה מפני שנתעוררה מהותו, ולכן היא מצטרפת למעשה, ולהיפך באומות העולם.

כל זה אמר הקב"ה לבני ישראל, אך כדי שהדבר ישתרש בהם היטב, זקוקים היו לראותו בעיניהם. אמר להם הקב"ה: הבה ואראה לכם איזו קרבה גדולה נוצרה בינינו על ידי מעמד הר סיני. אני אביא אתכם לידי חטא, ולא סתם חטא, אלא חטא כזה שיחולל חורבן בכל העולמות ותתחייבו בעבור כך כלייה ר"ל (כאמרו יתברך אכלה אותם כרגע) ומשה רבכם

באזנם שאין להם תקווה? אוי ואבוי לך!
אל תקרב אליהם יותר! מעתה נשבע
אני שלא יהיה שמי שלם ולא כסאי שלם,
עד שלא יישאר ממך זכר...

הקב"ה התכוון בזה שיתברר לנו מה זו
נשמה יהודית. ואע"פ שחטא יהודי וחטאו
נורא ואיום, עם כל זה הקב"ה גדול
כל-כך ואומר לו: חזור נא אלי, שהרי
בגללך בראתי את התשובה קודם בריאת
העולם, כדי להורות לך שאינך יכול
להידחות מפני. ומי שיאמר שנידח ממני
נידח, אתקומם כנגדו בכבודי ובעצמי,
ואגזור אומר שלא יהיה שמי שלם ולא
כסאי שלם, עד שלא יתכלה האחרון שבו.

אמונה שהיא חלק מקבלת התורה

והאמת שהשרשת אמונה זו בלב היא
חלק מקבלת התורה, כי אלמלא היו בני
ישראל מאמינים שאפשר לתקן כל מצוה
ממצוות התורה שפגמו בה, היו חסרים
בקבלת כל אחת ממצוות התורה.
לדוגמא: לו יצויר שהיינו רואים שקל
להמון העם לעבור על אחד מאיסורי
התורה, וכגון על איסור סיפור לשון הרע,
אזי אלמלא היינו מאמינים שאפשר לתקן
ולחזור בתשובה, היינו כאומרים ח"ו
שנתינת התורה נכשלה במידת מה, והרי
התורה צריכה להיות שלמה.

אכן כאשר אנו מאמינים באמונה
שלמה שאפשר לחזור בתשובה יהיה מה
שיהיה, אנו אומרים בזה: אע"פ שנכשלנו,
אבל אנו יכולים לחזור בתשובה, ואנו
באמת הולכים לחזור בתשובה, ונמצא
שהתורה תהיה שלמה.

דכתיב: ולבי חלל בקרבי (היינו שלא היה לו
כלל יצר הרע), ולא ישראל ראוין לאותו
מעשה, דכתיב: מי יתן והיה לבבם זה
להם ליראה אותי כל הימים, אלא למה
עשו? לומר לך, שאם חטא יחיד, אומרים
לו: כלך אצל יחיד, ואם חטאו ציבור,
אומרים להו: לכו אצל ציבור.

ועוד שם: וצריכא, דאי אשמועינן יחיד,
משום דלא מפרסם חטאיה, אבל ציבור
דמפרסם חטאיהו אימא לא (היינו שבני
ישראל היו אומרים שבגלל שהתפרסם חטאם אינם
מתקבלים בתשובה, קמ"ל שהם מתקבלים). ואי
אשמועינן ציבור, משום דנפיש רחמייהו
(שזכות הרבים עומדת להם), אבל יחיד דלא
אלימא זכותיה אימא לא, צריכא.

הנה כי כן, כל זה נעשה להורות
תשובה לרבים, כדי שיידע האיש
הישראלי, שאע"פ שהגיע לתהומי
תהומות, יכול הוא לחזור בתשובה
והקב"ה באהבתו אותו יחזור ויקבלנו.

ויזנב בך כל הנחשלים אחרריך

הרה"צ ר' משה וואלפסאן שליט"א
אמר בענין מה שאמרו **חז"ל** שנשבע
הקב"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם
עד שייכרת זרעו של עמלק: צריך ליתן
טעם מדוע הקב"ה שונא כל-כך את
עמלק עד שהתעורר להתנקם בו ואמר
עליו שכל עוד אחד מצאצאיו נמצא
בעולם, לא יהיה השם שלם ואף לא הכסא
שלם.

ונראה הטעם משום שעמלק התחיל
עם הנחשלים אחרריך. אתה מתחיל עם
הנחשלים? עד כאן! אתה בא ללחוש להם

הוא שהתורה פשטה ח"ו את רגלה ואין מנוס מלעבור על עבירות מפורשות. אך **רצון הקב"ה שזכור שהגם שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, מכל מקום הדלת פתוחה לשבים, וכל השב מתכפר לו.**

וזהו גם יתמו חטאים מן הארץ, וכמו שפירשו חז"ל יתמו חטאים ולא חוטאים, דהיינו יש חטאים, אך עם כל הרהור תשובה נעלם עוד אחד מהחטאים, עד שנשאר האדם עומד צח ונקי. יש וחטאו של אדם מתפרסם, אך הרהור התשובה שלו אינו מתפרסם, ולכן כולם אומרים "הנה גם אצלו התורה לא נתקיימה", והאמת **שהתורה נתקיימה אצלו, שהרי חזר בתשובה שלמה.**

סוף דבר, **הקב"ה מלמדנו שאפשר לתקן כל דבר ושצריך לתקן כל דבר.** הן כבר הבאנו מדברי הגמרא (קידושין דף מ) שמי שבא דבר עבירה לידו וניצל הימנו – עושין לו נס, כי **בעצם זה שהוא מתגבר, הוא מתקרב אל הקב"ה, כי אלמלא נכשל האדם מעולם בחטא, לא היה החטא מדבר אליו כלל ולא היה צריך להתגבר על יצרו, וכפי שכתב כן האוה"ח** (פרשת אחר) **שאלמלא חטא האדם, כי אז לא היתה הימנעותו מן החטא נחשבת לו כעבודה, שהרי לא היה מכיר כלל בטעם החטא, ודווקא מפני שחטא ועכשיו הוא מתגבר, הקב"ה אוהב אותו כל-כך ועושה לו נס.**

מעשה ביהודי שנעשה לו נס

בידי הוה עובדא בהאי שושן פורים אשר כפי הידוע היה קשה מאוד להגיע

תורת ה' תמימה

לפעמים כשאנו שומעים שיש איזו קבוצה גדולה של אנשים שבאו מקרב אנשי שלומנו והגיעו לאן שהגיעו, מתנוצצת בנו המחשבה כביכול התורה פשטה את רגלה ח"ו. אך כל זה מפני שאיננו מבינים מה זה כוח התשובה, כי לכן אנו מרגישים כביכול תוכניתו של הקב"ה מצליחה רק באופנים מסוימים, רק בדורות מסוימים ורק אצל אנשים מסוימים.

פעם שאל אותי אחד כשואל לפי תומו: כמה אנשים כבר מצליחים להיות יראים ושלמים? הלא אנשים ספורים ממש יש כאלה! שהרי כל-כך הרבה בני אדם נכשלים בענין פלוני ובענין פלוני, ואפילו פלוני שנראה לך כירא שמים, ראה נא איך הוא נכשל פעם אחר פעם בכעס...

ההרגשה היא כאילו אי אפשר להיות ירא שמים אמיתי, והעיקר הוא לחטוף כמה שיותר מצוות כדי שלא לבוא לבית דין של מעלה בידיים ריקניות.

פעם שמעתי ממחנך דגול שנשא מדברותיו ואמר: אנו עושים דברים הרבה לטובת חינוך הילדים והתלמידים אשר בוודאי נקבל עליהם גן עדן, אך כנגדם אנו עושים טעויות הרבה אשר בוודאי נקבל עליהם גיהנום. ומה יותר? גן עדן או גיהנום? איני יודע! שהרי לפעמים הטעויות הן הרות אסון...

כל זה נובע ממה שאיננו מבינים מה זה כוח התשובה, ומזה נובע גם מה שבני אדם מצטדקים לאמור בעברם על הלכות מפורשות: "כולם עושים כך". כוונתם לומר בזה שאם כולם עושים כך, סימן

מראות ברע, עזור לי למצוא דרך להגיע לירושלים. מיד זימן לי הקב"ה מונית נוחה לנסוע לירושלים...

זהו הסיפור, לפעמים אין האדם יודע למה בוטלה ההסעה שלו ולמה העניינים מתעכבים. ולמען האמת הכל נסבב מן השמים, כי הקב"ה אינו עוזב לרגע את בניו, וכשבא דבר ערוה לאחד מהם והתגבר על יצרו, הקב"ה עושה לו נס. זהו בניו של מקום. מעשים הם שבכל יום, מי שחוזר אל הקב"ה, הקב"ה אומר לו: אותך אני אוהב יותר מסתם בני אדם, שהרי אתה מן הנחשלים, ולמענך אעשה הכל... אהפוך את העולם בשבילך...

להורות תשובה לרבים

את כל זה אנו לומדים ממעשה העגל, בני ישראל הסתכלו אחורנית והתפלאו על עצמם - היתכן שעשינו כזאת? הרי אין זה מתאים לנו כלל! אכן חז"ל הודיעו לנו שהוא להורות תשובה, כדי שאם ירגיש האדם שהתלכלך כל-כך בעשותו דבר מה שאינו מתאים לו, ויעלה בדעתו שמעתה יהיה נידון לחיי צער וסבל (וכפי שאמר לי פעם אחת יהודי שהיתה לו מנה גדושה של יסורים: התלכלכתי כל-כך, עד שאיני חושב שאני ראוי להתפלל שיתלקו ממני היסורים, שהרי זה מגיע לי), יבין שאינו כן, אלא הקב"ה פושט לו ידו וממתין לו שיחזור בתשובה, וכיון שיחזור בתשובה, מיד יקבלו, כי **אע"פ שאין היסורים מעלימים את החטא, התשובה הנכונה מעלימתו.**

כה אמר ה' אלוקי ישראל

בפסוקים נאמר: ויעמוד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי, ויאספו אליו

לירושלים לשמוח עם אחינו תושבי ירושלים. אפילו להזמין נהג מונית לא היה פשוט. אכן הדבר עלה בידי ונשלח לי מונית שיבוא לקחת אותי לירושלים. הלכתי להכין את עצמי לקראת הנסיעה, וכשחזרתי אל הטלפון כעבור דקות אחדות, ראיתי שנהג המונית ניסה להתקשר אלי. חזרתי אליו ושאלתי בפי אם הוא מגיע. אמר לי: לא, אינני מגיע, וזאת למה? כי ניסיתי להתקשר אליך, וכשראיתי שאינך עונה, הודעתי לבעלי החברה שאני פנוי ונתנו לי כתובת אחרת. התקשרתי לחברה להודיע שאני מחכה להסעה. אמרו לי בקול יבש וקר: הנהג שנשלח אליך אינו פנוי ומוניות אחרות אינן בנמצאות בכל האזור, כך שאין לנו איך לעזור לך...

נפשי עגמה עלי, אך מיד לאחר מכן התאוששתי ואמרת שכפי הנראה כך היה צריך להיות. התקשרתי לחברה אחרת. הללו אמרו לי שיש להם מונית בשבילי ושתוך שתי דקות היא תהיה אצלי. חיכיתי למטה, ובאותו רגע שהמונית עצרה לידי והתיישבתי בפנים, עבר לידי אברך ושאל: אתה נוסע לירושלים? הן, אמרתי. אפשר להצטרף אליך? הן. במשך עשר דקות ישב האברך ושתק. לאחר מכן פתח את פיו ואמר: איני יכול להתאפק יותר. אני חייב לספר לך. והמשיך: אני מתייגע זה זמן רב מאוד למצוא דרך להגיע לירושלים ואיני מוצא. כבר יצאתי אל הכביש הראשי ולא מצאתי, עד שחזרתי הנה. בדרך חזור, בא מראה של איסור לידי וסובבתי את ראשי הצדה. אז הרמתי את עיני לשמים ואמרת: רבוננו של עולם בשכר שאני עוצר את עיני

המלך שהשרים אינם מפסיקים לדבר עליו סרה, התחיל לחשוש שמא ביום מן הימים יתחילו דבריהם לקנות שביתה בלבו ויחלישו את אהבתו לבנו. על כן קרא אליו את בנו ואמר לו: עשה נא איזה חטא בכוונה תחילה, ואז בוודאי יבואו המקטרגים ויקטרגו עליך, ואז אמחול לך על אפם ועל חמתם, וכך יידעו המקטרגים כי לשווא כל יגיעתם, שהרי אני מוחל וסולח לך על כל חטאותיך, וממילא יפסיקו לנסות לעשות פירוד בינינו.

אמר הרה"ק מבארדיטשוב שזה מה שהיה בחטא העגל. הקב"ה רצה שיעברו על חטא חמור כזה כדי להודיע למקטרגים שגם על דבר כזה ימחול ויסלח לבני ישראל, ובכך יעמיד הדבר לדורות, כי מעתה כל אימת שיחטאו ישראל ויבואו המקטרגים לקטרג עליהם, יענה להם הקב"ה: **הלא כבר היה גרוע מזה וסלחתי להם. אמנם צריך לתקן, אמנם צריך לחזור בתשובה, אבל לעולם לא אדחה אותם מפני.**

הוסיף על זה הרה"ק בעל 'אמרי חיים' **מוויזניץ** זיע"א, שיתכן שבני ישראל עשו כל זאת לטובת הקב"ה, כדי שתהיה לו מנוחה מהמקטרגים. והאמת שלשון הגמרא מדוייקת מאוד לפי זה, כי כך הוא הלשון בגוף דברי הגמרא: לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. היינו שעשו מעשה בכוונה תחילה, בבחינת גדול עבירה לשמה, כדי להראות שאפשר לתקן החטא באמצעות התשובה.

כעין זה יש מאחיו בעל 'שארית

כל בני לוי, ויאמר להם כה אמר ה' אלוקי ישראל שימו איש חרבו על ירכו, עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרובו. העיר בספר **"דברי שמואל"** על הלשון "אלוקי ישראל" שנראה כמיותר. והשיב שמשו רצה להודיע לבני ישראל שהקב"ה עדיין מייחס שמו עליהם אע"פ שהם נמצאים במצב גרוע כזה, ואינו בוש עמהם.

וממשיך שאע"פ שלא היתה ברירה אחרת ובני לוי נאלצו להרוג את אחיהם, נצטוו לעשותו שלא באכזריות, אלא כדרך הרופא הרופא שצריך לנתח את החולה כדי לרפאותו. ולכן נאמר "איש את אחיו", מתוך רגש של אחוה ורעות.

הוי אומר: **מצד אחד צריך להבין כמה חמור הוא החטא ומה משמעותו, אך מצד שני צריך לדעת שהקב"ה לא ידח ממנו נידח, ושענין הכעס אצל הקב"ה אינו אלא מן השפה ולחוץ, ובאמת אהבתו של הקב"ה אינה נחלשת אפילו כמלוא נימא.**

משל למלך שצוה לבנו לחטוא

בספר **"ילקוט קדושת לוי"** מביא מה שאמרו **הצדיקים** בשם **הרה"ק מבארדיטשוב** זיע"א בביאור ענין חטא העגל, והסביר על פי משל במלך שהיה לו בן יחיד שהיה אהוב עליו מאוד, אך השרים שקינאו בו, דיברו עליו סרה פעם אחר פעם כדי להסיר את חינו מעיני המלך. אולם המלך שאהב את בנו עד מאוד, לא קיבל אף פעם את דבריהם והמשיך לאהוב אותו וכתחילה. וכשראה

כיון ששמע הרבי מסטריקוב כזאת, אחז בפאות ראשו ואמר: רבי כזה! איך זה שלא נסעתי אליו? איך זה שלא הלכתי לינוק ממנו תורה ויראת שמים?

לסיום נאמר, **שהתבוננות בענין זה מועילה מאוד לתשובה, כי כשהאדם באמת מתבונן איך הקב"ה משתוקק שיחזור בתשובה, ושכל מה שהוא מעניש את האדם, אינו אלא מפני שהוא רוצה שיחזור אליו והוא מתכוון לטובתו, אזי מתעורר לבו לשנות את דרכיו.**

הן עיקר התשובה הוא שיתבונן האדם: איך הגעתי עד הנה? אין זה אלא שתפיסתי קודם לכן לא היתה נכונה. ומתוך כך יבוא האדם ליישר את תפיסתו, כי אז **נמצא שהעבירה היתה סיבה לעקור את תפיסתו המוטעית ולאמץ תחתיה תפיסה ישרה, והרי זה הדבר הטוב ביותר בשבילו.**

לדוגמא: ראובן כועס פעם אחר פעם, ונכשל בזה אפילו ברבים, והרי הוא מתבייש מעצמו, אך אינו רואה דרך לצאת מן הסבך, עד שיום אחד הוא מקבל עונש גדול מאוד, וכגון שנסבב לו מחמת כעסו הפסד כספי גדול, כי אז הוא מבין שבאו מים עד נפש והולך לבקש עזרה לנפשו ומגלה שתפיסתו עד הנה כלפי העולם לא היתה נכונה. נמצא מעתה שההפסד הכספי היה הדבר הטוב ביותר עבורו, ולא רק מפני שמעתה יפסיק לכעוס, אלא בעיקר משום שמעתה יתחיל לחיות נכונה. זוהי **אהבתו של הקב"ה אשר אין אהבה יותר גדולה ממנה.**

מנחם' מווישווא זיע"א, שהראה בזה מקום לדברי **התוספות** (שבת ד, א), שאע"פ שאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברו, מצוה דרבים שאני, והרי אין לך מצוה דרבים יותר מזה, להורות להם תשובה לדורי דורות.

ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם

עוד יש לזה הוספה נפלאה מהרה"ק **רבי העניך מאלכסנדר זיע"א** (בעל ההילולא) בהלווייתו של הרבי מאלכסנדר, ביקש הרה"ק **רבי זאב וואלף מסטריקוב זיע"א** לשמוע איזה דיבור בשמו. הרבי מסטריקוב היה נוסע אל החידושי הרי"ם זיע"א, אך כשנסתלק לא עבר אל הרבי מאלכסנדר, אלא עבר להסתופף תחת צלו של אביו הרה"ק רבי אברהם מטשעכנאו זיע"א. כעת עם הסתלקותו של הרבי מאלכסנדר, ניגש לאיזה חסיד ושאל אם הוא יודע לומר איזו אמרה משמו.

פתח החסיד ואמר: הקב"ה אמר למשה לאחר חטא העגל (שמות לב, לד) "ביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם", ופירש רש"י: "תמיד תמיד, כשאפקוד עליהם עוונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העוון הזה עם שאר העוונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עוון העגל". אך הרבי פירש: הלא לא חטאו בני ישראל אלא כדי להורות שיש דרך תשובה לחוטאים, ואם כן זהו הפירוש: ביום פקדי - כשיחטאו בני ישראל, ופקדתי - אזכר שכבר פעם חטאו ונתקבלו בתשובה, וממילא אקבלם גם אז בתשובה ואסלח להם לכל עוונותיהם.

יום ג' לסדר כי תשא - י"ד אדר א' - פורים קטן תשע"ט

עשיית זכר לנס בפורים קטן

סכנה ויצא ממיתה לחיים, יש לו חובה מן התורה לפרסם את הנס וליתן שבח והודאה לה' יתברך, קל וחומר משירת הים - ומה מעבודת לחירות אומרים שירה, ממיתה לחיים לא כל שכן? וזאת יש לידע שגם אם אין מצוה זו נמנית כאחת מתרי"ג המצוות, עדיין היא יכולה להיחשב כמצות עשה דאורייתא, וכמו שיש הרבה מצוות כאלו.

אתמול התקשר אלי יהודי וסיפר לי סיפור שארע עמו בשבוע שעבר, ובוודאי קיים בכך מצוה חשובה זו הנלמדת מקל וחומר. וכך סיפר האיש: אשתקד נולד אצלי ילד למזל טוב והנה נודע לנו שצינורות הדמעות שבעיניו הקטנות סתומות ושאינן דמעותיו יכולות לצאת החוצה כדי להתפנות מן הגוף. כשפנינו אל הרופא, אמר לנו שאין זה מקרה נדיר, ומה שנהוג בדרך כלל הוא להמתין עד שנה, והיה אם יפתחו הצינורות מעצמם, מה טוב, ולא - יצטרכו לפתחם באמצעות ניתוח. חלפה לה שנה ועדיין לא נפתחו הצינורות. היות וכך, הזמנו תור לניתוח והתחלנו להכין את עצמנו לקראתו...

והנה בשבוע שעבר קרה הפלא. לפתע שמנו לב שהצינורות נפתחו והדמעות החלו לזלוג מעיני הילד. עקבנו כמה ימים אחר המצב וראינו שאכן העניין סודר לחלוטין ואין יותר צורך בניתוח. והנה אמרה לי אשתי: לפני כמה ימים, נזכרתי במה ששמעתי בילדותי,

מקרא מגילה מן התורה מניין?

במסכת מגילה (יד, א) איתא: "תנו רבנן ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה (שהוסיפו מעצמם). מאי דרוש? אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבודת לחירות אמרינן שירה (שירת הים) - ממיתה לחיים לא כל שכן?" ומקשה שם בגמרא: "אי הכי הלל נמי נימא!" ותירץ: "לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ... רב נחמן אמר קרייתא זו הלילא". וביאור הדבר, כי בעצם זה שמספרים את הנס ומפרסמים אותו ברבים, נותנים הלל והודאה לה' יתברך על חסרו וטובו.

והנה הרמב"ן בהשגותיו על ספר המצוות להרמב"ם (סוף שורש ב) כתב שכל הנלמד מקל וחומר נחשב כדין תורה ממש ולא כתקנת חכמים בלבד, ודוגמא לדבר הוא מביא חובת מקרא מגילה שהוא דין תורה ממש הגם שהוא נלמד מקל וחומר, ובזה ביאר הרמב"ן לשון הברייתא שם "ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה" - הא לך שהנביאים הוסיפו על התורה ולא רק תיקנוה ככל תקנות דרבנן.

ישועה על טבעית על-ידי הודאה

ונמצא לפי-זה שכל מי שהיה במצב

לכל דבר ועניין, ואם לא קבעוהו לפורים ממש, מדוע אסרוהו בהספד ותענית.

מבאר החתם סופר הפלא ופלא: הטעם שאנו קובעים פורים באדר שני ולא באדר ראשון, הוא משום **שכך הוא מצוה מן המובחר להסמיך גאולה לגאולה**, גאולת הפורים לגאולת מצרים, כדאיתא במסכת מגילה (ו, ב). אולם לכאורה טעם זה צריך עיון, שהרי כלל הוא בידינו **שזריזין מקדימין למצוות ואין מעבירין על המצוות**, וכתבו הפוסקים שאלו **עדיפים מעשות מצוה מן המובחר**, כלומר אם האדם יכול לקיים המצוה עכשיו שלא מן המובחר והוא יכול לקיימה לאחר זמן מן המובחר, **עדיף שיקיימה עכשיו שלא מן המובחר**. אכן, התשובה לכך, שזריזין מקדימין למצוות שייך רק במי שכבר נתחייב באיזו מצוה, כגון מי שנתחייב למול את בנו, שאין לו לדחות המצוה בשביל לקיימה מן המובחר. אבל כאן באו חכמינו לדון עוד קודם שתיקנו את מצוות הפורים למתי לתקן אותן, לאדר ראשון או לאדר שני, ובזה לא שייך זריזין מקדימין למצוות, ובשופי יכולים היו לתקן אותן לאדר שני משום מצוה מן המובחר.

אולם תשובה זו נכונה רק כלפי **מצוות היום**, כמו מקרא מגילה ומשתה ושמחה, **שהם דרבנן בלבד**, כי **אותן קבעו חכמים באדר שני מטעם מצוה מן המובחר**, שהרי מסמך גאולה לגאולה עדיף, אבל **עצם עשיית זכר לנס שהיא דאורייתא, שהרי נלמדת מקל וחומר, אותה לא יכלו חז"ל לדחות לאדר שני**, שהרי **זריזין מקדימין למצוות עדיפא**

שבאמירת "וברא בו נקבים נקבים" בברכת "אשר יצר", יש לכוון לכל הנקבים הנמצאים בגוף, ובכללם אלו שהדמעות יוצאות בעדם. מאז נזכרתי בכך התחלתי לכוון כל אימת שבירכתי ברכת אשר יצר להודות ולהלל על נקבים אלו שיש לנו בעינינו.

הקב"ה **רוצה שנכיר בטובו ושנודה ונהלל לכבודו, הן על-ידי ברכות הודאה והן על-ידי פרסום ניסיו וטובותיו, וכשנותנים לו הלל והודיה, הוא מחזיר בכפל כפליים ברכות וישועות**.

פורים קטן מן התורה מניין?

והנה מרנא **החתם סופר** זיע"א כתב בתשובה שהגם שפרטי מצוות יום הפורים הם דרבנן, אבל גוף מצות היום דאורייתא, וזה לשונו (**שו"ת חת"ס או"ח סי' רח**): "ומה שכתבת דפורים וחנוכה וכל ימי מגילת תענית **לעשות זכר לנס ממוות לחיים הוא דאורייתא ממש מקל וחומר** כדאיתא פרק קמא דמגילה, מכל מקום היינו לעשות שום זכר לנס, אבל **איכות וכמות הזיכרון ההוא, הוא מדרבנן**, כגון קריאת מגילה ומשלוח מנות והדלקת נרות בחנוכה הכל מדרבנן, אבל לעשות שום זכר קצת ולכל הפחות לאסרו בהספד ותענית הוא דאורייתא מק"ו הנ"ל".

ובזה מסביר החתם סופר תשובה לשאלה שמקננת במוחם של רבים וטובים: מה עניינו של פורים קטן ומה פשרו, וממה נפשך, אם אסרוהו בהספד ותענית, מדוע לא עשו אותו פורים ממש

יקבל צעקת ישראל. **זה שהקב"ה מושיע לאדם השב בתשובה, אינו חידוש**, שהרי כל מה שהביא עליו ייסורים היה כדי שיפשפש במעשיו ויחזור בתשובה, ואם אכן חוזר בתשובה, מדוע לא יסלק ממנו הייסורים.

וגם הנס שנעשה ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם בפקודת אחשוורוש לא היה כל-כך חוץ לטבע, כי המלך אהב את המלכה וגם היה הפכפך, כדאיתא במגילה (טו, ב) "אמר רבן גמליאל אחשוורוש מלך הפכפך היה". אך **ההכנה לנס הזה היתה הריגת ושתי, וזה היה ממש חוץ לדרך הטבע**, כי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע בכל אותם ימים, וביום האחרון דווקא נשתגע בשיגעון, וגם ושתי המלכה היתה משוגעת שהרי הפריזה בדברים כנגדו ושלחה לומר לו: "שומר הסוסים של בלשאצר אבי שתה יין כנגד אלף אנשים ולא נשתכר, ואתה שתית מעט יין ומיד השתכרת". וגם משפט אחשוורוש להעביר את המלכה ממלוכתה היה מעוקל, והכל היה חוץ לדרך הטבע רק בהשגחה עליונה להיות הכנה לנס האחרון. ואז **הרי לא היו ישראל טובים, שהרי נהנו מסעודתו של אותו רשע**, ולא היו ראויים לנס אלא להתחייב כליה ר"ל, **ובאותה שעה שמרדו בה', ריחם עליהם והכין את הנס הגדול הזה**. להורות נתן, **שאפילו בשעה שהבנים משחיתים, בנים חביבים הם לה'!**

אהבה שאינה תלויה בדבר

לימדנו החתם סופר, שמכל איגרת

ממצוה מן המובחר. ונמצא לפי-זה שהגם שכל פרטי מצוות הפורים תוקנו רק לאדר שני, מכל מקום עשיית זכר לנס שהוא מדאורייתא, קיים ועומד באדר ראשון ולכן הוא אסור בהספד ובתענית.

יום שמחה בלי משתה

היוצא לנו מדברי החתם סופר, **שבפורים קטן אנו חייבים בשמחה מן התורה**, ואע"פ שאין אנו חייבים לשמוח על-ידי מקרא מגילה ומשלוח מנות וכו', מכל מקום **חייב כל אדם לעשות זכר לנס על-פי דרכו ולהודות ולהלל לה' יתברך**. שתיית לחיים בפורים קטן, לא נועדה אפוא כדי להזכירנו שאילו לא הייתה שנה זו שנה מעוברת, היו חוגגים ביום זה את הפורים, אלא **הוא גופא יום שמחה וזכר לניסים הגדולים שעשה עמנו הקב"ה בימים ההם בזמן הזה**. וכבר כתבו הפוסקים, שאם אחד טעה ואמר בפורים קטן "ועל הניסים", אינו צריך לחזור, כי יום זה הוא יום שמחה, אלא שלא תיקנו בו חז"ל סדרים קבועים איך לקיים את השמחה.

ההכנה לנס גדולה מן הנס

מעתה מה נכון ללמוד שני דיבורים מהחתם סופר, מספרו "תורת משה", ולקיים על-ידי כן מצות השמחה ביום זה שהיא מן התורה. וזה יצא ראשונה: ויהי בימי אחשוורוש - נראה לי **שעיקר הנס הוא הסיפור על המשתה שהכין אחשוורוש**, אשר על ידה נהרגה ושתי, כי מה ששמע ה' את תפילתם וצעקתם, אינו נס כל-כך, שהרי אפילו תשובת נינוה שהייתה עיר מלאה גויים קיבל ולמה לא

פה אחד: "שהכל". ביקש היהודי מאחד מהמשתתפים שיעלה על הבמה. הלה עלה על הבמה והיהודי פתח את הבקבוק והושיט לו להריח. הלה הריח ומיד עיקם אפו. המשקה שבתוך הבקבוק היה חומץ אשר לפי ההלכה אין מברכים על שתייתו.

פתח היהודי ואמר: אתם הסתכלתם על מה שכתוב על הבקבוק ולכן הייתם בטוחים שהמשקה הנמצא בפנים הוא מים, ולכן עניתם כולכם - שהכל. אילולא הייתם מסתכלים על מה שכתוב, הייתם שואלים אותי מה יש בפנים והייתי אומר לכם - חומץ. דעו לכם שהבחורים האלו שנראים מבחוץ פושעים וחטאים, אינם אלא **נשמות טהורות החצובות מתחת כסא הכבוד**, ובעוד רבים עסוקים בלצעוק עליהם ולבוזותם ברבים, **יושב הקב"ה ומכין להם ניסים ונפלאות, כדי שינצלו מכל צרה ומצוקה** ובבוא העת ישובו לצור מחצבתם. יסוד זה למדנו מאיגרת המגילה והוא קיים לנצח נצחים.

השוכן אתם בתוך טומאתם

עוד כתב ה"חתם סופר": איתא במדרש (אסתר רבה א): "**הוא**" (תיבת הוא הנאמרת בכתובים) **חמשה לרעה וחמשה לטובה**, חמשה לרעה **הוא** היה גיבור ציד", **הוא** עשו אבי אדום", **הוא** דתן ואבירם", **הוא** המלך אחז", **הוא** אחשוורוש". חמשה לטובה, **הוא** אברהם", **הוא** משה ואהרן, **הוא** אהרן ומשה", **ודוד הוא** הקטן", **הוא** יחזקיהו", **הוא** עזרא עלה מבבל". ר' ברכיה בשם רבנן דתמן [אמר], אית לן חד דטב

המגילה עלינו להוציא יסוד זה, **שהקב"ה אוהב את עמו ישראל בכל מצב שהם נמצאים בו**, ולכן גם בשעה שהם מורדים בו ועוברים עבירה ומשחיתים, הוא מכין עבורם ניסים ונפלאות. זהו היסוד שאנו צריכים לספר בפורים קטן, **ולהודות ולהלל על מה שהקב"ה אוהב אותנו באהבה שאינה תלויה בדבר**, ומשדד בעבורנו מערכות הטבע בכל עת ובכל מצב **אע"פ שאיננו ראויים**.

יש ואנשים נשברים בקרבם מפני שנפלו באיזה עוון, וסבורים שמעתה הם אבודים ואין יותר תקווה לאחריהם. ידעו שגם אם הקב"ה הצטער על מה שעשו, עדיין הוא אוהב אותם באהבה עזה שאינה ניתנת להשגה.

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו

מעשה ביהודי חשוב העוסק בקירוב אותם נשמות שמטים ליפול מן הדרך הסלולה וזקוקים לתמיכה ומשענת, שהוזמן לשאת את דברו בכנס השנתי של אגודת ישראל באמריקה דהאי שתא. היהודי עלה על הבמה, הרים בקבוק של מים בידו ושאל: "מי יודע איזו ברכה מברכים עליו?" שאלתו אל נוכח גדולי אמריקה, רבנים ואדמו"רים, היתה תמוהה, שכן מי לא יודע איזו ברכה מברכים על המים. אחד הרבנים הגאונים שליט"א שנכח שם שאל אותו אם הוא מתכוון לשאול מה דינו של מי ששותה אותו שלא לצמא. "לא לא", השיב היהודי, אני מתכוון למי ששותה אותו לצמא. אמרו נא איזו ברכה מברכים עליו". כיון שהתחנן שוב ושוב, ענו כולם

מפטיר החתם סופר: אפשר שתיבת "הוא" הכתובה במגילה מרמזת להקב"ה כדרך שתיבת "המלך" מכוונת אליו, ונמצא שאף זה בא להודיע כי **הוא כלומר הקב"ה - אוהב את עמו ישראל מתחילה ועד סוף** וגם כשהוא מסתיר פניו מהם, ולכן סיבב בעד ישראל את הריגת ושתי הרבה שנים קודם, כדי שתמלוך אסתר, וכדי שתבוא על ידה גאולת ישראל.

תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת

הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א המשיל את משלו לאחד שקיבל מכה על כתפו וחרה מאוד, אולם כיון שהסתובב וראה שקיבלו מאוהבו הנאמן, מיד שכך חרון אפו ונתמלא תחיו אהבה עזה לאוהבו. והאמת שיכולים לראות כן בחוש גם אצל הילדים, שאם יקבלו אפילו מכה קטנה מתוך כעס, מיד יפרצו בבכי, אבל אם יקבלו מכה כעין זו, ואפילו חזקה ממנה, מתוך אהבה, ולמשל אם יקבלו צביטה הגונה בלחי על-ידי סבם האהוב, לא זו בלבד שלא יכעסו עליו, אלא אף יוסיפו לאהוב אותו אהבה על אהבה.

כשנדע אפוא **כמה הקב"ה אוהב אותנו ושהמכות שאנו מקבלים ממנו כפעם בפעם אינן אלא מתוך אהבתו העזה, יתגלה ההסתר פנים ונגיל ונשמח אתו בתוך מכותינו**. ולדברי החתם סופר, **זהו הדבר העיקרי שאנו צריכים להוציא מתוך איגרת המגילה ולאמצו לדרך חיינו עדי נזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן**.

מכולהון (יש לנו הוא אחד שטוב מכולם), **"הוא ה' אלוקינו בכל הארץ משפטיו", שמידת רחמיו לעולם**.

וביאור הדבר על-פי מה שאמרו במסכת מגילה (יא, א) שכל מי שכתוב בו "הוא", הרי זה בא להודיע **שכן היה מתחילתו ועד סופו**, וכלשון הגמרא שם: "הוא אחשוורוש - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו, הוא עשו - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו". כשהזכירה התורה שמו של אברהם, חששה שמא יאמרו שבתחילה לא היה כפי שהיה, לפיכך הודיעה "הוא אברהם" כן היה צדיק תמים מתחילתו ועד סופו. וכן לגבי משה ואהרן, להודיע שכן היו בצדקותם מתחילתם ועד סופם. וכן לגבי הרעה, "הוא עשו אבי אדום", שלא נעלה בדעתנו שלאחר שנשק את יעקב נהפך לבו לטובה, אלא כן היה ברשעותו מתחילה ועד סוף.

ועל זה אמר רבי ברכיה "אית לן חד דטב מכולהון", כי הנה כשהקב"ה שוכן בתוך בני ישראל אין שום חידוש במה שהוא מטיב להם, שהרי כל הטובה הבאה לעולם של בני ישראל הוא, כמו שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום" - חיותו של כל העולם שלכם הוא, בגללכם ובשבילכם. אלא **אפילו בשעה שהוא מסתיר פניו מישראל והוא במדרגת "הוא ה' אלוקינו"**, - "הוא" זה לשון נסתר ומורה על הסתר פנים, שהרי תמיד אנו מדברים אליו בלשון נוכח "ברוך אתה ה'", אפילו **הכי בכל הארץ משפטיו לעורר עלינו רחמים, כי משפט הוא מידת הרחמים**.

מדור עיון תפלה

שיעור מ"ב

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרוני מדור עיון תפלה

לע"נ ר' חיים מנחם שלמה ב"ר בנימין ז"ל
נדבת בנו הר"ר נתן מאיר דרוק הי"ו, ממשתפי השיעור

יום רביעי פרשת תצוה - ח' אדר א' תשפ"ב

קריאת שמע באופן של העדאת עדות

והברכות בזה ובבא ואין לך נוגע בעדות
גדול מזה.

אתם עדי נאום ה'

משיב ה'שפת אמת' שהתשובה נמצאת
בפרשת ק"ש עצמה, שהרי כך אנו
אומרים: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל
לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", ופירושו
**שאנו מוסרים כל מה שיש לנו
ברוחניות ובגשמיות למענו יתברך**. אנו
מוכנים למסור לו הכל, גם את העולם
הזה וגם את העולם הבא¹. **ואם כן איננו
נוגעים בעדות**. נוגע בעדות פירושו
שהאדם עומד להרוויח מעדותו. הוא
מוכרח לומר כך, כי אם לא יפסיד, הוא
צריך לומר כך כי זה מתאים לו יותר
בשביל כבודו ובשביל כבוד משפחתו,

ה'שפת אמת' הקשה (פרשת ואתחנן
תרמ"ח-תרמ"ט): הנה כשאנו קוראים ק"ש
אנו מעידים שהקב"ה מנהל את העולם,
הוא לבדו ואין בלתו, ה' אלוקיני ה' אחד,
וכמו שכתוב **בישעיה** (מג י"ב): **אַתֶּם עַדֵי
נָאֵם ה' וגו' לְמַעַן תִּדְעוּ וְתֵאֱמַיְנוּ לִי
וְתִבְיֵנוּ כִּי אֲנִי הוּא, לְפָנָי לֹא נֹצֵר אֶ-
לְאֶחָדִי לֹא יִהְיֶה, אֲנֹכִי אֲנֹכִי ה' וְאֵין
מִבְּלַעַדֵי מוֹשִׁיעַ, אֲנֹכִי הַגֹּדֵתִי וְהוֹשֵׁעַתִי
וְהַשְׁמַעַתִי וְאֵין בְּכֶם זֶר וְאַתֶּם עַדֵי נָאֵם ה'.**
והשאלה היא איך אנו יכולים להעיד והרי
אנו נוגעים בדבר, שהרי הקב"ה בחר בנו
להיות לו לעם ונותן לנו את כל הטובות

ה. כך היה הרה"ק ה'ישמח משה' זיע"א אומר שהוא מוכן להפסיד את שני העולמות ובלבד שיבוא המשיח.
הוא הסכים לוותר אפילו על ראיית פני המלך המשיח, העיקר שתקום שכינתא מעפרה.

אַלְהֵיךָ בְּחָרֵב, וְאִיךָ יִזְכּוֹר הָאָדָם מֵעַמְד
מתן תורה? איך יזכור שהקב"ה דבר
 אתו? התשובה היא: **על-ידי ק"ש שבכל
 יום. כשהאדם קורא ק"ש היא פועלת
 על לבו להרגיש איך הקב"ה מדבר אליו**
 ואומר: "אנכי ה' א-להיך ואני הוצאתיך
 מארץ מצרים, אני הא-ל היחיד". הוי
 אומר: האדם מקיים מצות זכירת מעמד
 הר סיני על-ידי קריאת שמע. הוא מייסד
 זאת על לשון **המדרש** (דברים רבה ב, לא):
 "מהיכן זכו ישראל לק"ש? כשאמר
 הקב"ה אנכי ה' אלוקיך, השיבו בני
 ישראל שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד".

ועוד הוא מפרש על פי זה מה שאמרו
חז"ל (אבות ו, ב) "בכל יום בת קול יוצאת
 מהר חורב ואומרת אוי להן לבריות
 מעלבונה של תורה". הבת קול היא
 תוצאה מהקול האומר אנכי ה' אלוקיך,
**ואיך שומע האדם את הבת קול? על ידי
 שהוא קורא שמע ישראל ה' אלוקינו ה'
 אחד.** האדם עושה את שלו, הוא קורא
 ק"ש, ואז נשמתו מתחילה להרגיש...

עד נעשה דיין

אמור מעתה: **עדותו של הקורא ק"ש
 היא כדי לקבוע את הידיעה אצלו.** הוא
 העד הוא הדיין, **הוא זה שצריך לקבל
 את העדות.** האדם קם משנתו ולבו עדיין
 מיטלטל אנה ואנה - "מה נשמע? מה
 חדש?". **עד שאינו קורא ק"ש, לא קיבל
 עדיין את האמת.** הוא אינו יודע. הוא
 שמע אתמול, אבל זה כבר עורפל אצלו.
**על כן הוא צריך לקבל שוב את העדות
 כדי שהידיעה תיבלע בעצמותיו.** אמנם
 כן, יש לאדם מבחר של פעולות שהוא

וכדומה. אבל **אם האדם מוכן למסור את
 הכל למען זה שהוא מעיד עליו שהוא
 הא-ל היחיד, נמצא שאין לו שום רווח
 מעדותו, ואם כן אינו נקרא נוגע.**

מהותה של עדות

הבה נרחיב יותר, הן בשאלת ה'שפת
 אמת' והן בתשובתו, ונראה שמדובר
 ביסוד הנוגע הרבה לאמונה. כשאומרים
 שהקורא ק"ש מעיד עדות, מה פירושו?
 וכן יש לשאול במה שאמרו **חז"ל**
 שהמקדש על היין בשבת מעיד על
 בריאת שמים וארץ, מה משמעות העדות?
 למי הוא מעיד? איזה בית דין מקבל את
 עדותו? למה קוראים לזה עדות ולא
 אמירה בעלמא?

התשובה היא שעדות יש לה כוח
 לקבוע את היוצא מפייהם כמצאות
 אמיתית ומוחלטת. ולמשל, כשיש לבית
 דין ספק אם ראובן לווה משמעון כסף או
 לא לווה, אם באים שני עדים כשרים
 ומעידים לפי כל גדרי העדות שלוה, ו
 נחלט הדבר שלוה וכך נקבעת המציאות.
 אפשר להרוג את הנפש על-פי שנים
 עדים, כי המציאות נקבעת על פיהם.

זכירת מעמד הר סיני

והנה ב'**שפת אמת'** (ואתחנן תרס"ד) כתב
 עוד: ידוע שאחת משש הזכירות היא
 זכירת מעמד הר סיני, כמו שנאמר **רַק
 הַשְּׁמַר לָךְ וְשָׁמַר נִפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת
 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ
 מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ
 וּלְבָנֵי בְנֵיךָ, יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לְפָנַי ה'**

לעבור בתוך ד' אמות של המתפלל. ניסו להסביר לו את נחיצות הדבר. אך הגאון בשלו, אני רוצה לעבור ואיני יכול. מה לעשות? יש כאן קיר.

הנה כי כן, כשהידיעה ממשית אצל האדם, איננו מסוגל לעשות כלום כנגד ההלכה. מגיע הדבר לידי כך, שכבר אין לו נסיון ואז חייו נעשים נוחים ונעימים. הן כמעט אצל כולם יש דברים שאין להם בהם נסיון, כמו בעבירות חמורות של חילול שבת וכדו'. אמנם תמיד צריך להתפלל, כי ברגע אחד המציאות יכולה להשתנות והאדם ימצא את עצמו עומד בפני נסיון גם בתחומים אלה, אך בדרך כלל אין לו לאדם נסיון באותם תחומים, כי הוא יודע שאין הדבר בא בחשבון. והנה הקב"ה נתן כלים לאדם להכניס עוד הרבה דברים לרשימת הדברים שאין לו בהם נסיון, ובכללם גם זהירויות בעלמא, ואפילו גדרים וסייגים, וזאת על ידי שישריש בלבו הידיעה שכך צריך להיות, כי אז לא יוכל לעשות אחרת.

דבר זה יתחולל אצל האדם אם יקבל ערות, עדות אמיתית.

זהו החלק הראשון. הקב"ה רוצה שהאדם יקרא כל יום פעמיים באהבה קריאת שמע, לא רק לומר אלא להעיד ערות, ואז תשאר עליו רושם ותצמיח פירות.

נוגע בעדות הוא

על זה מקשה השפת אמת: אם יש לו לאדם נגיעה, והיינו שהוא רוצה מאוד להיות בעל אמונה כי ראה באיזה ספר

יכול לעשות בשביל זה, הוא יכול להתפלל להקב"ה שיחדיר בו את הידיעה, הוא יכול להתבונן ביופי הבריאה ולהתפעל ממנה כמו שכתב הרמב"ם שזה מעורר לאהבה וליראה, וכן כל כיו"ב, אך הקב"ה אומר **שאחד מהדברים העיקריים שצריך לעשות בשביל זה, הוא לקרות ק"ש.**

נפשי חלל בקרבי

כשהאדם קורא ק"ש בכוונה, נשמתו מקבלת את הידיעה האמיתית והידיעה משאירה עליו רושם למשך כל היום כדי שיזכור בעת נסיון שהקב"ה מסתכל עליו ושכל מעשיו בספר נכתבים. **והרי זה ממשיך על האדם סייעתא דשמיא עצומה.** הנה יש שהאדם מתפלא: "למה פלוני מצליח לעמוד בנסיון ואני לא?". התשובה היא שהדבר **תלוי עד כמה נקלטה באדם הידיעה שהקב"ה מנהל את העולם ועומד ומסתכל בכל רגע על כל אחד ואחד**, וזוהי העדות שעליה אנו מדברים. **על מנת שהאדם יסוג לאחור בעת נסיון כאילו אינו מסוגל להכשל, הוא צריך שהידיעה תהיה אצלו ממשית כל-כך עד שתהיה בבחינת ידיעה בלב.**

כך מסופר על מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שפעם באו להודיע לו כשגמר את תפילת הלחש, שאחד מהתורמים הגדולים של ישיבתו עומד בחוץ ורוצה לדבר עמו, ואם לא יבוא עכשיו, ילך לו וייגרם הפסד גדול לשיבה. אמר הגאון: מה אעשה ואיני יכול ללכת כי יש כאן אחד שעדיין לא סיים את תפילתו ואסור

עדות וממילא היא לא תיקבע בלבך כמציאות אמיתית. לדאבון לב, האדם יכול לחיות את כל חייו כך ולא יראה שק"ש משאירה עליו רושם. בוודאי אינה משאירה עליו רושם, כי איך ק"ש משאירה רושם על האדם? מדין עדות, והרי מדין עדות הוא פסול כי הוא נוגע.

הוויתור על כל הנגיעות

אומר על כך ה'שפת אמת': יש לי עצה. אתה צריך ללמוד לוותר. **אתה צריך ללמוד איך להשפיע על עצמך לחשוב שאם הקב"ה רוצה שיהיה כפי הצד השני, אתה מבטל את רצונך.** אומרים לו לאדם: יתכן שהקב"ה מחפש אותך ויתכן שהוא רוצה להגיד לך - בני! אני רוצה ממך איזה דבר קשה. מה? אולי מדובר בסוגיית העקידה. הקב"ה פונה אליך ואומר: אני רוצה לקחת ממך משהו. אם האדם אומר: לא, לא, אני לא רוצה, אני פוחד מאוד מדבר כזה, אעשה את כל הסגולות שזה לא יקרה לי. שאתה פוחד, אני מבין, אבל הקב"ה אומר: אני הבורא ואני אוהב אותך יותר מכפי שאתה יכול לתאר, ואני יודע מה טוב בשבילך, ואני אומר לך - את זה אני רוצה. אני רוצה שתמסור לי, או את כספך, או את בנך, או את נפשך.

הרי זה מה שכתוב בתורה. זה לא סתם ציור או מעשה שהיה, אלא זה מה שכתוב מפורש - ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך. **האדם**

שאמונה היא המשכה ומי שיש לו אמונה, מרוויח הרבה כסף, בדוק ומנוסה. או יותר עדין, הוא קורא ק"ש כי הוא זקוק לישועה, ישועה אמיתית, בין אם מדובר בענין רפואי כשהרופא עדיין לא נתן את פסקו לחיים או להיפך ר"ל, בין אם מדובר בענין שידוכין כשהצד השני עדיין לא נתן את התשובה כן או לא, ובין אם מדובר בבנו שמתדרדר והולך ואינו יודע עכשיו אם יעשה פניה לימין או לשמאל. לבו דופקו ואינו רוצה אפילו לחשוב מה יהיה אם יקרה כפי הצד השני. לא! לא יהיה כפי הצד השני. חס ושלום! ובכן, הוא יודע שאם יאמין בהקב"ה, הקב"ה יעזור לו ולא יקרה כפי הצד השני אלא כפי הצד הראשון אשר בו הוא חפץ כל-כך. יש לו חשבון שגם הקב"ה ירוויח כשהיה כפי הצד הראשון, כי מה יהיה לו להקב"ה אם ח"ו לא יהיה טוב הנגלה!

ועל זה מקשה ה'שפת אמת': אם כן אתה נוגע! **ומי מפסיד מזה? אתה בעצמך. אתה מפסיד את קבלת העדות. הקריאת שמע לא ישפיע על לבך עד שתוכל להיות בשלווה אמיתית מתוך הכרה ברורה שיש מנהיג לבירה, ותוכל לשמוח בכל מצב שהוא מתוך ידיעה בהירה שהקב"ה מנהל את העולם והוא טוב ומטיב. לעולם לא תגיע לזה, כי ידיעה בהירה כזו יכולה להגיע רק מעדים כשרים, והנוגע בעדותו הרי אינו עד כשר. תוכל לצעוק אני מאמין יומם ולילה, זה לא תיקלט בך על-ידי קבלת**

1. בוודאי אמת הוא שעל-ידי אמונה זוכים לטוב נגלה, החסרון הוא שאדם זה מתנה את אמונתו בכך שיתקיים כפי רצונו.

אם האדם יחשוב זאת כל יום ויסיים באמת לכך, אזי תיחשב הק"ש שלו לקבלת עדות, ואז הפסוק הראשון בק"ש יפעל עליו, ואז ירגיש את האהבה שהקב"ה אוהב אותו, וכיון שירגיש את האהבה, יהיו לו חייו מתוקים ונעימים כל-כך. יהיה לו רק טוב, כי יותר לא יהיה לו נסיון, וזאת מפני שכבר עמד בנסיון בשעה שהסכים למסור את הכל.

לשון ה'שפת אמת' הוא כך: **"באמת כך הוא כפי האהבה ומסירות נפש שנמצא באדם, כך הוא יכול להעיד על אחרותו יתברך"**. זה תלוי בזה. האדם רוצה לדעת מהו תוקף עדותו, התשובה היא: כמה שהוא מסכים לשלם. לשלם פירושו, **למסור מה שאין נוח לו. כמה שיסכים למסור להקב"ה, במידה זו תפעל עדותו.** ויש לו ל'שפת אמת' ראייה לכך, כי אם אין האדם מסכים, הרי הוא נוגע, וכשהוא נוגע, אין עדותו עדות. אלא שכאן ה'שפת אמת' מוסיף שזה לא שאלה של הן או לאו, אלא האדם הולך ומתעלה. **כמה שיסכים למסור מה שקשה לו ולהוריד את נגיעתו, כך תפעל עדותו וכך יישאר הרושם בלבו.**

מה ה' א-להיך שואל מעמך

וממשיך ה'שפת אמת': "וגם זה אמת, **כפי העדות ויחוד שמו יתברך שאנו מייחדים, כך זוכין אל האהבה, כי לשניהם אין להם שיעור"**. כך זה פועל – ברצוא ושוב. צריכים להתחיל באתערותא דלתתא, ואיך מתחילים? על-ידי שיש לו לאדם מחשבה ברורה – "מה אני מסכים למסור להקב"ה? איזה

צריך להיות מוכן ומזומן שאם הקב"ה יבקש ממנו למסור לו את הדבר החביב לו ביותר, יאמר הנני. יש והקב"ה יאמר לאדם: אני רוצה לקחת ממך את שכלך. תישאר כאן, אבל ביום בהיר אחד אקח לך את השכל ויהיו לך בזיונות. זה מה שאני רוצה לקחת ממך, אתה מתבטל? זהו פירוש ואהבת.

כי פי המדבר אליכם

אנשים אינם קולטים שאם הרופא אומר לאדם כך וכך, או שהבנק אומר לו כך וכך, או שפלוני פוגע בו, בכולם הקב"ה מדבר אתו ואומר: עכשיו ביקשתי ממך טובה. הלא אני נותן לך טובות רבות כל-כך. הן הקב"ה נותן ונותן ואומר לאדם: יתכן שבעתיד אבקש ממך טובה, כבר אודיע לך. האדם משיב: **אם תרצה משהו, אני כאן בשבילך**, שהרי אתה נותן לי דברים רבים כל-כך. ואכן הקב"ה בא ביום בהיר אחד באחת מן הצורות הנ"ל ואומר לאדם: עכשיו הגיע הזמן, לזה אני צריך. אם האדם אומר: את זה איני יכול ליתן. זה אינו ואהבת. ואהבת פירושו שהאדם יוכל לומר "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו", אני רוצה להחזיר משהו להקב"ה. הקב"ה אמר שהוא רוצה, והראיה שזימן לי את הדבר הזה, אני מוכן ומזומן. הקב"ה נתן לי טובות רבות כל-כך היום... אינני יודע מה יהיה, אני כאן, הנני – לאן צריך ללכת? להר המוריה? אני הולך. **קשה לי, אבל אני רוצה לעשותו בשביל הקב"ה. אם זה מה שהוא רוצה, אני רוצה לעשותו.**

צריכה היתה להיות שלך ונלקחה ממך וניתנה לאהרן ולבניו עד סוף כל הדורות, וזה יהיה לך לכפרה על שמיאנת ללכת אל פרעה כששלחתיך. זה נקרא למסור להקב"ה. ועל זה כתב האוה"ח הק' שתמיד היה קשה לו איך יתכן שיקבל האדם יסורים בשמחה, ובפרט משה רבינו שהיסורים האלה היו בשבילו יסורים רוחניים. וכתב האוה"ח הק': אם אתה מבין שעיקר צרתו של האדם הוא התרחקותו מהקב"ה, ושעל ידי שהוא מקבל את המצב, דהיינו כשהקב"ה אומר לו זה מה שאני רוצה ממך, הוא עונה אני מסכים, הוא חוזר ומתקרב. נמצא שכל מה שנדמה לו שהוא מפסיד, הוא חוזר ומרוויח על-ידי שהוא מקבל את המצב. האדם מרגיש שהוא מפסיד את הכל, הוא מפסיד את הרוחניות שלו. הן הן, זה מה שהקב"ה רוצה, הוא רוצה שתפסיד את הרוחניות שלך. ואם תסכים לקבל זאת בשמחה, זה יחזיר לך כל מה שאתה יכול לדמות בנפשך, והרי זה שמחה גדולה - "אינני מפסיד כלום. אף פעם אינני מפסיד כשהקב"ה מבקש ממני טובה ואני נענה לו".

האוה"ח הק' מתבטא על כך בלשונו: "אין לך קרבן גדול מזה". **כשהאדם מוסר את מה שקשה לו להקב"ה, אין לך קרבן גדול מזה. קרבן פירושו שהאדם כופה את רצונו, אני רוצה כך ואתה רוצה אחרת, אני מוסר לך את רצוני.**

מסירת הרצונות

צריך לזכור שזהו הפשטות. כשאחד פוגע בך ויש לך נסיון גדול להתנקם בו,

דבר קשה? כי הקב"ה דורש ממני". הקב"ה דורש מן האדם קביעות עתים, הקב"ה מבקש ממנו לבוא מוקדם לתפילה. כן, כך הוא מבקש: אני יכול לקבל ממך טובה? אם תוכל להגיע מחר יותר מוקדם לתפילה, זה מה שהקב"ה רוצה. זה עושה נחת רוח להשי"ת. החזרת משהו להשי"ת. הקב"ה מתחנן: "אם אתה יכול להטיב לי... מחר, ולא רק מחר... תראה לעשות משהו כדי שתתחיל להגיע בזמן".

אם האדם מסכים לומר לעצמו: "בדבר זה אני מוכן להתחיל לעשות סדר. אתיישב ואעשה סדר. בכל שאר הדברים, אני רוצה להתקדם ואתפלל לה' שיתן לי סייעתא דשמיא, אבל בדבר זה אעשה סדר כבר עכשיו. אקח אותו מעולם הרצון והמחשבה, ואוריד אותו לעולם המעשה. בוודאי אתפלל לסייעתא דשמיא, אבל אני מבין שאני מחויב לעשות, כי אין טעם שלא אביא קרבן מנחה כזה להקב"ה". אם הוא יכול לעשות זאת, יכול הוא לכוון מחשבה זו ב'ואהבת' - אני אוהב את הקב"ה ואני נותן לו.

אין לך קרבן גדול מזה

אנשים צריכים למסור את הכבוד שלהם להקב"ה, יש שצריכים למסור לו את כספם, יש שצריכים למסור את ההרגלים שלהם. יש לנו רשימה ארוכה למסור לו.

כך כתב האוה"ח הק' (תצוה) שהקב"ה אמר למשה: רצוני שאתה תלביש את אהרן אחיך בבגדי הכהונה ותעשה זאת בשמחה אע"פ שאתה יודע שהכהונה

שואל האדם: "הרי נסיון גדול הוא כל-כך! אתה מדבר על מדרגות גבוהות ביותר!". בסדר, אם כן **הקב"ה מבקש ממך אדם פשוט, דבר גדול**. זהו הפשוט. הקב"ה הרי הביא לך מצב זה, ותורה יש רק אחת, ואמת יש רק אחת שצריך לשמוע בקול ה', אם כן יוצא לפי חשבון פשוט שהקב"ה ביקש ממך עבודה גדולה. עכשיו אתה יכול לבחור. אתה יכול לומר: "רבונו של עולם! זה לא מתאים לי, אינני בעל מדרגה". אך אם תבחר בחיים, תאמר: "רבונו של עולם! אם אתה מבקש ממני, אעשה. אינני יודע עדיין איך, אבל אעבוד על זה. כבר נחשוב איך לעשות. בכל אופן התשובה היא הן".

משיב כהלכה

כשהקב"ה מבקש איזה דבר מן האדם, הוא צריך תחילה לכל להשיב הן. הלא הקב"ה מבקש ממך! אח"כ נראה איך. אמנם יתכן שיקח לאדם רבע שעה עד שיתפוס את המציאות. אבל בו ברגע שהוא קולט את המציאות, הוא צריך לענות הן.

חיים טובים ומתוקים

דבר זה ירפא את האדם, כי **אילו היה האדם מרגיש, ולו מעט יותר, עד כמה הקב"ה אוהב אותו אהבת נפש ודואג לו ומתמסר לו - כמה היו חיינו מתמתקים!** כמה היה מצליח לקבל החלטות יותר נכונות! הרי הרפואה הגדולה ביותר של האדם הוא כשיש לו הרגשה זו. כל הקשיים נעשים כאינם כשהקב"ה מגלה את אהבתו לאדם. אנשים רבים זוכים

פירושו של דבר שהקב"ה מבקש ממך עכשיו: "תמסור לי את רצונך להתנקם". דומה הוא ממש לפרשת העקידה, שהקב"ה ביקש מאברהם: "אתה יכול להקריב לי את יצחק?". זה נקרא שהאדם מבקש. אם האדם נכנס אצל הרופא והרופא אומר לו שמצאו אצלו גידול ר"ל, והוא נרעד ונפחד מהבשורה הקשה, זה נקרא שהקב"ה אומר לו: "עדיין איני מגלה לך את הסוף, אבל אני מבקש ממך טובה - סמוך עלי, זה טוב ככה. אתה מסכים?". אומר האדם: "אני רוצה להסכים, אבל אני מרגיש אבוד לגמרי". אני מבקש ממך דבר אחד, תמסור לי את יומך, איך? - על-ידי שתמשיך הלאה בחיך. המצב טוב. אתה יכול להמשיך ללמוד ולהתפלל. אל תאבד את העשתונות, אל תשקע בעצבות ובמרירות. זה נקרא שהקב"ה ביקש ממך טובה, וזה יכין את האדם להעיד עדות כשרה בק"ש, **וכשהאדם מעיד עדות, הוא מרגיש את האהבה**, ואז יוכל למסור עוד ועוד וחוזר חלילה.

רפאות תהי לשרך

וכשמבינים זאת, יכולים להבין עוד דבר. **כשיקרא האדם ק"ש כראוי, כוחה של ק"ש ירפא אותו, ברוחניות ובגשמיות**. הגע עצמך! אם כוח יש לה לק"ש למחוק את כל העוונות, כל שכן שהיא יכולה להסיר את כל מה שבדרך אל העוונות, דהיינו את **הקשיים הנובעים מן המחשבות המטרידות ומבלבלות את הדעת ואת הקשיים שנובעים מכאב שיש לו בלבו מחמת איזה מצב בין אדם לחבירו**.

אמנם כן, יש בני אדם שנולדו עם רגישות ולכן ניסיונם בענין זה קשה משל אחרים, כך שאין אחרים יכולים לדונם. דומה הדבר למי שהרופאים אומרים עליו שאי אפשר לדונו בדבר מסוים שהוא עושה, כי יש לו בזה נטייה חזקה. פירושו של דבר שבענין זה קשה לו הרבה יותר מאחרים. אצלו הדבר מוחשי מאוד שאלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו. אמנם **אף הוא צריך לזכור שכאשר יפנה אל הקב"ה והקב"ה יהיה בעזרו, יוכל לו.**

ובכן, הבה ונתבונן. הפחד נובע מכך שהאדם עומד בפני ספק, אולי יקרה כך ואולי יקרה כך, ואם יקרה כפי הצד השני, ייחרב עליו עולמו. הוא אינו רוצה לחשוב שזה יקרה. וכשהמחשבה שיקרה כפי הצד השני משתלטת עליו, מוחו משתתק ואינו יכול לפעול. ושוב, נסיון קשה הוא מאוד שהקב"ה נותן לבני אדם. ברם, בכל אופן, אם יאמר האדם - אם יקרה כפי הצד השני, זה גם בסדר. הוא יסיר את ההתנגדות שלו, יסורו פחדיו.

הנה כשיש לו שני הצעות של שידוכים אשר לכל אחת מהן מעלות וחסרונות, מה הוא עושה? הוא נכנס למעונו של צדיק וירא שמים וכדברו כן הוא עושה. כמו כן הבוטח בהקב"ה פירושו שהוא מקיים ואהבת את ה' אלוֹקֵיךָ, דהיינו שהוא מכניס את כל הצדדים האפשריים ומוכן לקבל כל מה שיקרה. זה מפחיד? בסדר, אבל זוהי יהדות. הוא אומר: "או שיחיה או שלא". זה סך הכל אחד משני צדדים. זה מה שהקב"ה אמר לכל יהודי: אני רוצה שתאהב אותי בכל לבבך ובכל נפשך ובעל מאורך.

לכך בימינו. כשהאדם נמצא במצוקה אמיתית וזוכה לתפילה אמיתית. **הקב"ה מגלה לו עד כמה הוא אוהב אותו. כשהאדם נמצא תחת השפעה זו, הרי טוב לו, וממילא אינו צועק על אף אחד ואינו עושה השתדלויות של גג על גג. רפואת הנפש הוא. הוא אינו רוצה עכשיו להשתדל עוד - "מה?! אצטרך לשלוח אליו שלוחים כדי לשכנע אותו?! טוב לי ככה..."** אנשים אומרים לו: "יש לי עצה בשבילך". איני צריך עצות, טוב לי. זוהי הרגשתו של מי שנמצא בחיקו של הקב"ה. יושב בסתר עליון בצל שדי-יתלונן. הקב"ה יכול לגלות אהבה זו לאדם, אך מי זוכה לכך. אומר ה'שפת אמת': רק מי שקורא ק"ש באופן של עדות, כי מי שקורא אותה באופן של עדות, מרגיש את האהבה, וכלשונו: **"כפי העדות ויחוד שמו יתברך שאנו מייחדים, כך זוכין אל האהבה"**.

פחדו בציון חטאים

דוגמא נוספת: הרבה מאוד אנשים סובלים מפחדים חזקים. מי שאין לו, ישיש וישמח. אבל הרבה אנשים יש להם וממש סובלים מהם. זה בכה וזה בכה. זה יש לו פחדים מעתידו הכלכלי, זה יש לו פחדים מעתידו הרפואי, וכן הלאה. ואיתא במסכת **ברכות** (ס, א) שיש בזה ענין של חטא, וכפי שמובא שם על תלמיד אחד שהלך אחרי רבי ישמעאל ברבי יוסי. ראה רבי ישמעאל שהוא מפחד. אמר לו: חוטא אתה, שנאמר פחדו בציון חטאים. וביארו **המפרשים** בטעם הדבר, כי במקום שיש פחד, יש חוסר בטחון בה'.

אפשרית. מה כבר יכול לקרות? כך וכך? על דעת זה אני קורא ק"ש, על דעת שיקרה לי הגרוע מכל. הוא חושב כך למעשה, כי כך רצה הקב"ה שיחשוב. וכיון שאין לו שום נגיעה, הוא נעשה עד כשר. מעתה אינו קורא ק"ש עם פחד. זה מרפא את הנפש. **עד כשר אומר את האמת בלבד בלי לפחד מאף אחד.** ולכן אם האדם מרגיל עצמו לקיים 'אהבת את ה' אלוקיך' כדבעי, הוא נעשה כשר לעדות.

וכיון שהוא כשר לעדות, אומר לו הקב"ה: העדת עדות כשרה מתוך קושי, עכשיו אגלה לך את אהבתי האמיתית. עכשיו תתחיל להרגיש. ואז כשירגיש, הלא יודה להקב"ה על מצות ק"ש, וייהפך לאיש אחר, לבן חורין. הרי טוב לי. מה בעולם אינו הולך לי.

אנשים חיים בטעות חמורה כל-כך. הם אומרים: "איני יכול להתלונן, שהרי סוף כל סוף הקב"ה חנן לי במתנות רבות, ובכן מתמודד אני בענין מסוים זה. וכי מעדיף אני להיות כמו הגיסים שלי שאין להם לחם לאכול?! אני מסכים לשאת את החבילה הזאת. הבה נשאר את זה כך. הקב"ה סע הלאה!".

שקר וכזב הוא! זה אינו ק"ש. **ק"ש היא - אני רוצה לשמוע מה הקב"ה אומר.** מה עוד? אני עוטר את הקושי שאני מתמודד עמו. ואני מרגיש טוב עם זה, כי אני רוצה למסור להקב"ה. ואז אין לו לאדם שום פחד בעולם. **זו עבודה גדולה, נכון. לכן זו מצות עשה דאורייתא ולכן מקבלים עליה שכר.**

על מי מנוחות ינהלני

כן סיפרנו אתמול על הגאון רבי חיים פרידלנדר שהיה בבית החולים ואמרו לו שקצו קרוב, והרופא התעורר לחזור בתשובה רק מזה שראה איזו שלוה נסוכה על פניו - "אולי יהיה כך ואולי יהיה כך. הקב"ה הלא טוב ומטיב והוא בוודאי לוקח אותי למקום יותר טוב. הקב"ה דואג ליתומים, והוא יודע שזה הטוב ביותר שיכול להיות, ובכן או שיהיה כך או שיהיה כך". אנו צריכים להרגיל עצמנו בזה כל יום כשאנו קוראים ק"ש שחרית וערבית. כשאומרים 'בכל מאודך', צריכים לכוון: "אמנם עכשיו טוב ונעים לי, אך יתכן שהקב"ה ינסה אותו בנסיון פלוני ואקבל זאת באהבה". ואם נדמה לו לאדם שהוא מרמה את עצמו, יחשוב זאת שוב ושוב. כמו כן ירגיל עצמו שוב ושוב, ולמשל, כשיזדמן לו מעשה צדקה, יתן הגם שקשה לו מאוד, ויתחבר לתענוג שירגיש לאחר מכן על שנתן להקב"ה מבלי שאף אחד יידע.

כשהאדם מתרגל בזה, אין לו פחד, כי מה כבר יכול להיות? הרי הקב"ה הוא לנצח נצחים. הקב"ה גם מחיה מתים. אני מאמין באמונה שלמה בתחיית המתים. הקב"ה מתמסר לאלמנות וליתומים. הוא טוב ומטיב בכל המצבים, בין כשיש כסף ובין כשאין, בין כשאין בושות ובין כשיש...

ונמצא שכאשר האדם מרגיל עצמו בזה בקריאת שמע, הוא מסלק כל נגיעה

מדור שבת קודש

שיעור כ"ג

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל

נדבת משפחת פרייליך הי"ו

פטרונני מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת תצוה - ט' אדר א' תשפ"ב

עבודת המקוה - שינוי מהלך המחשבה

בתורה שלפני שטבל האדם אסור לו להיכנס לבית המקדש, ואסור לו לאכול קדשים ותרומה, וכיון שהוא טובל במקוה, הוא יכול להיכנס. הראית לדעת שהמקוה אינו ענין בעלמא, אלא גופי תורה תלוים בו.

עכ"פ זה ברור שענין הטבילה במקוה הוא יסוד ביהדות, ויש בזה דרך עבודה, כך שאם יידע האדם מה לכוון כשהוא טובל במקוה, יוכל לעלות ולהתעלות בסולם העולה בית ה'. ובכן, צריכים אנו למצוא כוונה שעדיין אינה נוגעת בשמות וייחודים, אלא נוגעת לכל אחד בדרך העבודה.

המביא נפשו במי הדעת טהור

והנה ידועים דברי הרמב"ם (סוף הלכות מקוואות): דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן, ואינו

טבילה ליהודי מקל וחומר

אחת מההכנות לשבת קודש היא הטבילה במקוה להיטהר ולהתקדש. ולא רק לשבת קודש, אלא כעין זה ידוע שהטבילה במקוה היא הכנה גדולה לכל דבר מצוה ולכל דבר שבקדושה. הן אמת שבספרי קבלה נתגלו בזה עניינים עמוקים גבוה מעל גבוה, שאין לנו שייכות אליהם. אך יש בענין המקוה גם הבנה פשוטה על דרך העבודה, שהרי ענין המקוה אינו דבר שנזכר בספרי הקבלה בלבד, אלא מלא הוא בתורה שבכתב ושבעל פה. כל פעם שהאדם נטמא, הוא טובל במקוה ונטהר. וכמו-כן הגוי שרוצה להתגייר, צריך לטבול במקוה. הטבילה במקוה משנה את האדם. כך מטו משמיה דהגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: אם המקוה יכול לעשות מגוי יהודי, קל וחומר שהוא יכול לעשות מיהודי, יהודי יותר טוב. וכן הוא מפורש

למקוה? ולקאורה הוא דבר השייך למצות התשובה בלבד!". אכן בדברי הרמב"ם ראינו שהוא שייך למקוה, כי הנה במוח האדם מתרוצצות מהלכי מחשבה רבים, בין בענינים של בין אדם לחבירו ובין בענינים שהוא רוצה להשיג, **ואם האדם ממשיך לחשוב כפי נטיות גופו וכפי שהורגל מימים מקדם, הרי הטומאה שורה עליו, כי מחשבות אלו שורשן ברע. וכשהאדם מסכים בלבו לפרוש מהן, הרי הוא מבטל את דעתו ורצונו לקבוע במחשבתו מהלך חדש ממקור חדש.** הוא צריך לא רק לבטל את הישנים, אלא בד בבד יתחיל לשאוב מהמקור החדש. **דבר זה נקרא טבילה במי הדעת.**

אמור מעתה: **כשהאדם טובל במים, העבודה הפשוטה שיש לו אז היא שיכוון שהוא רוצה לפרוש ממחשבות האוון והדעת הרעות, ולקבל מהלך מחשבה חדש מאת ה'.**

הארת חכמה ובינה

כעת נראה זאת מעוד צדדים כדי להבין את השייכות למקוה ואיך המקוה פועל. הנה בספה"ק "באר מים חיים" (פרשת מקץ) כתב: "נודע אשר עיקר ביטול הרע והסטרא אחרא הוא על ידי הארת חכמה ובינה, לפי שאורם גדול ורב ומסמא עיניהם של הסטרא אחרא והרע, עד שנכנעין ונשברין ונופלין, כידוע מסוד טהרת המקוה".

פירושו: יש חיות של הסטרא אחרא השורה על לב האדם, וכשהאדם נמצא

מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים, וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוונת הלב (כלומר, אע"פ שגזירת הכתוב הוא שהטבילה תעביר את הטומאה, מכל מקום הדבר תלוי בכוונת לב הטובל), ולפיכך אמרו חכמים (חגיגה פ"ב מ"ו) טבל ולא הוחזק (לא נתכוין לשם טבילת טהרה, אלא לרחיצה בעלמא) כאילו לא טבל. ואעפ"כ רמז יש בדבר, כשם שהמכוין לבו לטהר, כיון שטבל טהור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר, כך **המכוין לבו לטהר נפשו מטומאות הנפשות, שהן מחשבות האון ודעות הרעות** (כלומר, השקפות מעוותות), **כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות** (דהיינו מדרך חשיבה זו. דוגמא לדבר: לא תשנא את אחיך בלבבך. קשה לו, יש לו טענות אמיתיות על פלוני שעושה לו עוולות, אם הוא מסכים לוותר על דרך המחשבה שגורמת לו לשנאותו) **והביא נפשו במי הדעת - טהור.** הרי הוא אומר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם, השם ברחמיו הרבים מכל חטא עון ואשמה יטהרנו אמן.

טבילות צריכות כוונה

הרמב"ם אומר כך: מצד אחד זה שהטובל במים נטהר, הוא גזירת הכתוב, ומצד שני מצאנו שהטובל צריך לכוון לשם טהרה, אם כן עבודה יש לך, **והיא שתחפש איזו מחשבה הקיימת אצלך אינה מחשבה נכונה ותסכים לפרוש ממנה.** ישאל האדם: "איך דבר זה שייך

היה רק נשרט קצת. עכשיו תחשוב מה היה קורה אילו היית מתנגש בכח גדול באיזה קיר של אבנים, הלא היית מובל בבית החולים כשאתה סובל מיסורים קשים בכל עצמותיך. למה חשבת בכלל לעשות רוח שטות כזאת?

אפשר לחזור על כל המשל הזה בענין הטכנולוגיה. אדם חושב שיקח, יקנה, יצפצץ, ואף אחד לא יידע. מה? לאן אתה הולך? הלא אתה הולך להזיק לנשמתך, אתה הולך לקלקל את נפשך! הרי יום מנוחה אחד לא יהיה לך! אכן בדוגמא של הרכב הוא יותר מוחשי.

הנה אם יש לילד קצת דעת, הוא בוודאי מאבד לאחר שיחה כזו את כל החיות בענין - "איני רוצה, איני צריך, תודה לך אבא שהצלתני". ודבר זה קורה באופן יומיומי אצל אנשים מבוגרים. יש לו לאדם תכנית, הוא יעלה לגביר פלוני ויציע לו ליתן כסף ולקנות. נודע הדבר לאחד, הוא ניגש אליו ואומר לו: "אל תעלה אליו! הוא גיסו של פלוני; רק תעשה לך בושות". "תודה לך שהצלתני", הוא עונה לו. גילית לי ידיעה אחת שלא ידעתי ובוזה מנעתי ממני עגמת נפש.

אין לסטרא אחרא מה למכור

כשהדעת נכנסת לאדם, כשחכמה ובינה מאירים על האדם, אין לסטרא אחרא מה למכור. הרי כל מה שהסטרא אחרא מוכר הוא שקר והבל. הוא מבלבל את המוח - "תלך, תהנה, תחגוג". זה הרי לא כך. הרי תצטרך לשלם מחיר כל-כך כבד בשביל זה.

במצב שהחכמה והבינה מאירים עליו, הסטרא אחרא נכנע ונופל.

ומבאר שם הבאמ"ח שמקוה המים רומז לבחינת בינה, וכן כתבו **צדיקים** שהוא מרומז **במשנה** "לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם", כי מי הוא מידת הבינה, כידוע ש'מי' הוא בינה, כי יש חמישים שערי בינה, מי בגמטריא הכי הוה. כך כתבו הצדיקים, אך הבאמ"ח הרחיב זאת ופירש **שכאשר האדם מבטל את עצמו להארת החכמה והבינה**, דהיינו לאמיתות התורה, **החכמה והבינה מאירים עליו, והסטרא אחרא נופל מאליו**.

הדעת מבטלת את השגעונות

ונבאר במשל: ילד אחד אומר לחבירו: "הבה נלך באמצע הלילה, נגנוב את מפתחות אביך, ניכנס יחד אל רכבו ונצא לטייל ברחבי העולם". השני מתחיל להתלהב, וכל מיני מחשבות מתחילות להתרוצץ במוחו - "יהיה כל-כך נהדר ונפלא". והנה עוד לפני שעלה בידם לבצע את זממם, נודע הדבר לבעל הרכב. הוא קורא לבנו שהוא בר י"ב, ובמקום להענישו, הוא אומר לו: "הבה נחשוב יחד בצורה הגיונית! למדת לנהוג ברכב? לא למדת, ובכן תחשוב מה היה קורה אם לא הייתי עוצר אותך. הלא היית בוודאי מתנגש בנסיעתך בעצים ואבנים, והדבר היה בוודאי נודע לי לאחר מכן. איך הייתי מעניש אותך אז על שגנבת ממני את המפתחות ונהגת בלי רשות ובלי לדעת לנהוג? הלא חייך היו נהפכים עליך לתוגה. וכל זה הוא רק במקרה שהרכב

שמי שיטבול בהם יוכל לפרוש ממהלך מחשבה רע ולקבוע בנפשו מהלך חדש.

ועכשיו מובן למה הביאם הרמב"ם בחדא מחתא. הרמב"ם מלמדנו שכל טבילה במקוה פועלת באופן זה. **עבודת המקוה היא שיבין האדם שיש לו מחשבות עקומות, יחפשו, ויחליט לפרוש מהן, ואז ילך לטבול במקוה, כי על-ידי הטבילה יקבל כח מיוחד להחליף את מחשבותיו במחשבות חדשות.**

להעביר מחשבת זדון מן הארץ

וכן כתב האוה"ח הק' בספרו "ראשון לציון" (משלי ב): "הטבילה היא במים ארבעים סאה וזה יועיל לכאשר יחשוב האדם מחשבות רעות אשר לא תעשנה צריך לטבול במים להעביר המחשבה העולה על רוחו".

אכן כן, עבודה פשוטה היא, בפרט אם הוא יודע איזו מחשבות עקומות אצלו. ואפילו אינו יודע, הרי הוא יודע שיש לו מחשבות עקומות, וכיון שהוא יודע שהטבילה במקוה מועילה לכך, הוא **מכוון בשעת הטבילה להחליף מחשבות במחשבות.**

צדיק תמים היה בדורותיו

ובספר "אמרי קודש" להרה"ק **מטטרעליסק** זיע"א איתא: "אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, פירוש אלה תולדות נח, שאפילו על ההרהור היה רגיל לטבול עצמו במים מ' סאה (כך ידוע שיראי שמים היו טובלים במקוה

אפילו בדברים המותרים הוא כך. האדם אומר: "נלך וניסע ונעשה כך וכך". אחד עוצר אותו ואומר: "תעשה חשבון איזה מחיר תשלם בשביל הדברים המותרים האלה, בביתך ובנפשות ילדיך". הארת חכמה ובינה מסמא את עיניהם של הסטרא אחרא והרע, עד שנכנעין ונשברין ונופליין. **כשהשכל נכנס באדם, היצר הרע נופל כי האדם כבר אינו מעוניין בדבר כלל וכלל.**

כי לא מחשבותי מחשבותיכם

וכן הוא בוודאי ובוודאי לענין הנמשל. מחשבות הבל מתרוצצות במוח האדם בכל עת. הוא חושב לעשות כך ולעשות כך. הוא אינו קולט שמחשבות עקומות הן, כי לפעמים זקוק האדם לנסיון חיים רב כדי להבין שהמחשבות שהוא חושב עקומות. מה גם שהיצר הרע בא כל יום אל האדם ברעיונות חדשים של הבלים והבלים ואינו עוזב אותו עד יומו האחרון.

אכן הקב"ה נתן כח באדם למחוק את כל המחשבות ההם ולחזור אל הדעת הנכונה, אל החכמה ובינה. ועל זה כתב הבאמ"ח שלמקוה יש כח להחזיר את **הדעת לאדם**. דעת היא הרי תולדה של חכמה ובינה. חכמה פירושה שמתנוצצת לו לאדם ידיעה במוחו, בינה פירושה שהאדם הבין את הידיעה היטב ופיתח אותה, וכשהוא מוסיף להתחבר אל הידיעה, זה מגיע עד לעולם המעשה, ואז זה נקרא דעת, כידוע שהדעת היא הכח שגורם לאדם לשנות את מעשיו על ידי המחשבות. ובכן הקב"ה נתן כח במים

מחשבה עקומה גורמת לאדם לחיות חיי צער בעולם הזה וגורמת לו צרות לעולם הבא.

הן כל מי שסובל מאיזה חולי בנפשו והולך למומחה להיעזר, יודע עד כמה הרצון הזה חזק – "הלוואי אוכל להימנע מלחשוב כפי שאני חושב". ולגודל הרצון להיפטר ממהלך מחשבתו, הוא מושיט את ידו לעזרה – "עזור לי! איני רוצה לחשוב כך. אני יודע שלא טוב לי לחיות בפחד, אני יודע שלא טוב לי לחשוב כך, והרי אני שוכב במיטתי בגלל המחשבות האלה. אנא, עזור לי!".

כך צריך להיות רצון זה אצל כל אחד ואחד בנוגע למחשבות שידוע לו שאינן לגמרי על-פי תורה, כי אם אינן לגמרי על-פי תורה, בוודאי הן הורסות את חייו. על כן הוא הולך לטבול במקוה כדי לזכות לסייעתא דשמיא. זה לא ענין בעלמא, אלא דבר אמיתי מאוד. **הטבילה במקוה מסייעת לו לקבל את המחשבות הנכונות.**

זוהי עבודת הטבילה במקוה. שואלים את האדם בלכתו למקוה: "לאן אתה הולך עכשיו?". והוא עונה: "אני הולך לפרוש ממהלכי המחשבה העקומים שלי".

למה נסמכו אהלים לנחלים

מקור נוסף להאמור: הנה **חז"ל** אמרו (ברכות טו, ב): אמר רבי חמא ברבי חנינא: למה נסמכו אהלים לנחלים, דכתיב: כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים

כשנשלו בכעס^ז, וזהו צדיק תמים היה בדורותיו, סופי תיבות מקוה".

האדם הרי רוצה ליישר את דעתו, ובכן עליו לדעת שהטבילה במקוה מסוגלת לזה, ובוודאי אם יוסיף עליה הרצון וההסכמה בלב לפרוש ממהלכי המחשבה המקולקלים כדברי הרמב"ם. כך איתא במהר"ל ובעוד **ספרים הרבה שכאשר האדם טובל במקוה, נשמתו טובלת במים העליונים**, ושם במים העליונים הרי נמצאת הדעת האמיתית. וזה מועיל לאדם הפשוט להבין למה דווקא הטבילה במים פועלת זאת, כי הקב"ה הבדיל בין מים למים, וכמו כן האדם הנמצא למטה, יש לו חלק נשמה שנמצא למעלה, ולכן כשהוא טובל במים התחתונים, נשמתו טובלת במים העליונים ומקבלת בחזרה את הדעת האמיתית.

לעשות רצונך אלוקי חפצתי

עכ"פ הרווחנו להבין שיש עבודה פשוטה בטבילה במקוה, והיא **שיסכים האדם להפנות את דעתו אל הדרך הישרה ולפרוש ממהלכי המחשבה הישנים**. והאדם צריך לפתח את הרצון לעשותו. ואכן אילו היה האדם יודע כמה הוא יכול להרוויח מזה, היה בוודאי רוצה בכל לבו לעשותו. הרי כשהאדם חושב מחשבות עקומות, הוא חי חיי צער. הוא כועס על פלוני וכועס על אלמוני, והוא מתחרט אלפי פעמים למה עשיתי כך ולמה עשיתי כך. הדבר פשוט. כל

ז. ראה שלה"ק שער האותיות אות ק' – קדושה אות תמט. עניין זה מובא כמה פעמים בכתבי האר"י ז"ל.

דור המדבר טבלו במי הדעת

כך מסופר על ה'לב שמחה' מגור זיע"א שנפגש עוד לפני שנתמנה לרבי עם ידידו הגאון **רבי יחיאל מאיר וינגורט** זצ"ל רבם של חסידי גור בבני-ברק, שאל אותו ה'לב שמחה': הרי בני ישראל במדבר היו שש מאות אלף גברים, איך היה מקום לכולם לטבול? הוא שאל והוא השיב: דור המדבר היה דור דעה, טבלו במי הדעת.

היה להם מהלך. הם חוזרים לדרך החשיבה של הקב"ה. זה נקרא טבילה. כי טבילה עניינה להתכופף ולהתבטל, וכשהאדם מבטל את עצמו לדרך החשיבה של הקב"ה, הרי הוא כטובל במקוה.

ובכן, אנו רואים שכח המקוה פועל לשנות את מהלך מחשבתו של האדם, גם מזה שחז"ל השוו אותו לתורה. ולכן הקפידו כל-כך (כפי שהובא לעיל מהמאור ושמש) ללמוד תורה רק לאחר הטבילה במקוה, שהרי אתה רוצה שהתורה שאתה לומד תפעל עליך להביא לך הדעת הנכונה, אם כן תכין עצמך ותעשה עצמך כלי מוכשר לזה. ואיך מכין האדם עצמו? על ידי שהוא אומר: "אני רוצה לבטל את מהלך מחשבתי הישן ולקבל מהלך מחשבה חדש באופן שזה ישפיע על כלי המעשה שלי", ואם כן המקוה הוא הדבר הטוב ביותר בשביל זה. אבל אם אין האדם טובל במקוה והוא בלתי טהור ומתיישב ללמוד, הרי יש לו דעת שאינה נכונה. זוהי הצרה של הטומאה השורה על האדם, שיש לו דעת שאינה נכונה.

נטע וגו', לומר לך: מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה - אף אהלים (היינו בתי מדרשות כדפירש רש"י) מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות.

פירוש: **כפי שהטבילה יכולה להעלות את האדם מטומאה לטהרה, כך לימוד התורה מועילה לכך.** כשהאדם יושב ולומד מה הוא עושה? הוא משנה את מהלכי מחשבתו. חוץ אם הוא לומד בשביל להרבות כבודו וכדו'. אבל אם הוא לומד כפי שהקב"ה רוצה שילמד, הרי **כל כוונת לימודו לדעת איך להתנהג, מה נכון לעשות ומה אינו נכון.** הן כך אנו רואים בווידויו של רבינו ניסים גאון שאומרים בתפילת יו"כ קטן שמתוודים על עקמימות המחשבה - את אשר טמאתי טיהרתי, ואת אשר טהרת טמאתי וכו'. וכשהאדם לומד תורה, הוא חוזר ומיישר את מחשבתו.

זה מה שהתורה עושה לאדם וזה מה שהטבילה במקוה עושה לו. דעת היא טהרה, וכפי שאמרנו **חז"ל** (שבת לא, א) על הפסוק והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת וגו' דעת - זה סדר טהרות. כשיש לאדם טהרה, יש לו דעת. וזהו הפירוש במה שה'**מאור ושמש'** (פרשת אמור) יצא חוצץ כנגד הלומדים תורה בלי טבילה במקוה, כי התורה פועלת גם כן את פעולת המקוה וכפי שראינו מדברי הגמרא במסכת ברכות, וכן הוא מבואר גם מדברי התנא רבי עקיבא מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, איך האדם מתחבר עם הקב"ה? על ידי התורה. החיבור עם הקב"ה על-ידי התורה מחליפה את מהלכי מחשבות האדם.

ביטול להקב"ה, ואם כן בוודאי יגלה פנים בתורה שלא כהלכה.

הרה"ק **מקאמאראנא** זיע"א כתב ב'זוהר חי': **"ייוזר הרבה בטבילה, ואין לך מונע לטעום אור התורה וחיות אלקות, אלא מניעות הטבילה"**. הוי אומר: בשביל להשיג את אור התורה, זקוק האדם לביטול מוחלט למהלך מחשבתו של הקב"ה, וזה כולל שהוא צריך לטבול למעשה.

בריה חדשה

הנה בספה"ק **'שם משמואל'** (שבת שובה תרע"ב) הביא בשם אביו ה'אבני נזר' שפירוש הלשון "מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל", וזה לשונו: "כי גבולות חלק הקב"ה בעולמו, ברואים שבים כיון שהם עולים ליבשה מיד מתים, וכן ברואים שביבשה אינם יכולין לחיות במים, ועל כן **הטובל במים הרי הוא כאילו איבד החיות שהיתה לו מכבר ומתחיל לחיות חיים חדשים, על כן נטהר**, כי איננו אותו האיש עם החיות שמכבר שנטמא".

אכן כן, **צריכים לטבול במים בפועל, כי זה ביחד עם המחשבה פועל את הפעולה הרצויה**. וכפי שדיברנו בשיעור הקודם במדור זה, **שהכח שיש כאשר האדם עושה פעולה במעשה המצוה בצירוף המחשבה, מחוללת שינוי גדול אצל האדם**. זהו בעצם הדעת, הוא מחבר מחשבה עם מעשה. כשהאם טובל במים ומכוון לפרוש מן המחשבות הישנות, הרי זה פועל הפלא ופלא.

הנכנס למקדש בלי טבילה

הן **רש"י** כותב על בצלאל שבנה את המשכן שדעת זו רוח הקודש. וכשמתבוננים לאור האמור, הנה כשהאדם נכנס לבית המקדש, הוא צריך לקנות דעת. הרי הלכו לאכול מעשר שני בירושלים כדי לראות איך הכהנים אוכלים בקדושה ובטהרה. וכן אמרה תורה "למען תלמד ליראה את השם" – "תעלה לבית המקדש, התבונן בעבודת הקרבנות, ראה את המזבח, ראה את החיבה שיש לו להקב"ה לבניו, וכך תחדור בך ההבנה הנכונה והתפיסה הישרה אל נוכח כל דבר".

אומר הקב"ה: אבל אי-אפשר בלי טבילה במקוה. אם האדם נכנס לבית המקדש בלי טבילה, הוא חייב כרת. מדוע? כי חורבן גדול הוא. יותר גרוע הוא מאילו לא היה נכנס כלל לבית המקדש. אם אתה הולך לבית המקדש ואינך טובל קודם לכן, אתה יודע מה תראה? תראה בשר, תראה דם, תראה מקום תמוה. זה מה שתראה. מחשבות און. חורבן נורא הוא. תקצץ בנטיעות. כי עכשיו שורה עליך רע ודעתך מעוותת, וכשהאדם בא עם משקפיים כאלה, זה מה שהוא רואה. אל תיכנס לבית המקדש!

הלומד תורה בלי טבילה

זה מה שה'מאור ושמש' אומר. אם האדם לומד בלי טבילה במקוה, וכל שכן אם הוא לומד קבלה בלי טבילה במקוה, הרי לא פרש ממחשבות האון שלו ואין לו

ושהוא מנהיג את העולם, הוא צריך לטבול קודם לכן במקוה.

וזהו הפשט גם במושג 'חידושי תורה'.
הן חידושי התורה אמיתיים באים בהארה מן השמים, וטבילה במקוה היא כלי נפלא לזה, שהרי האדם צריך דעת וזהו טבילה במי הדעת. **הביטול למהלכי המחשבה של הקב"ה, הביטול לתורה. תורה ומקוה, מקוה ותורה. שניהם ביחד עם המחשבה. דברים אלו מועילים לאדם להתקדש ולהיטהר ולפרוש מכל מחשבות האון.**

הרי הבעש"ט הק' אמר שהגיע למדרגותיו על-ידי טבילה במקוה. אכן הטבילה במקוה מועילה מאוד לאדם להגיע למדרגותיו, וכאמור, זאת על ידי שהוא מבין שהטבילה צריכה להועיל לו לשנות את מחשבותיו. ובפרט אם הוא יודע איזו מחשבות מעוותות יש לו, כי אז בוודאי הטבילה תועיל לו לשנותן.

ובכן, **לקראת שבת מלכתא, הרי האדם צריך לקבל אור גדול בשבת, והיינו שיקלט מהלך מחשבה חדש, שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ**

מדור אור החיים הק'

לע"נ ר' יהודה לייבוש ב"ר חיים צבי ז"ל

ערב שבת קודש פרשת כי תשא - שיבסר אדר תש"פ

עשיית השבת על-ידי שמירתה

מהארבעים ותולדותיהם, בפרטי המחובר (היינו לתלוש מן המחובר) ובפרטי הבישול ובפרטי מקח וממכר שהאדם רגיל בהם כל היום ומזדמנים באין מספר והוא נשמר מהם, לזה יחשב להם כעושה מצוה.

מבואר בדברי האוה"ח הק' ששמירת השבת נקראת עשייה משום שיש לו לאדם רצון לעשות בשבת מלאכות משום שהוא רגיל לעשותן בששת ימי המעשה, וכשהוא מתגבר על רצונו ואינו עושה, נחשב לו כעושה מצוה. והאוה"ח הק' מונה בייחוד פרטי מקח וממכר, אשר זה כולל בוודאי צורת דיבורו של אדם שלא יהא דיבורו בשבת כדיבורו בחול, וכן בענין צורת מחשבתו שירגיש כאילו כל מלאכתו עשויה, כך שנמצא שכל השבת מתחילתו ועד סופו הוא בגדר בא לידו, וכלשון האוה"ח הק': "אין לך באה עבירה לידו של מלאכות כזה".

ונמצא בזה חיזוק למי שרוצה לדבר או לחשוב באופן שאינו תואם לשבת קודש,

לעשות את השבת

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עֹלָם. לשון הפסוק מבואר שעל-ידי שבני ישראל שומרים את השבת, נחשב להם כאילו עשאוה. וכתב האוה"ח הק' באחד מפירושו על הפסוק וזה לשונו: **עוד ירצה לומר כי משונית שמירה זו מכל שאר שמירות המצוה, כי שמירה זו נחשבת בגדר עשייה** (כלומר, על-ידי שנשמרים שלא לעבור על הלאווין שלה, נחשבים כעושים מעשה), **והוא אומרו ושמרו וגו' לעשות הרי שלך לפניך שקורא לשמירה עשייה. ואולי כי הטעם הוא על פי דבריהם ז"ל שאמרו** (קידושין לט, ב) **ישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה והעמידוה בגמרא בבאה עבירה לידו ולא עבר עד כאן, וכמו כן ביום המקודש אין לך באה עבירה לידו של מלאכות כזה כי בכל עת מזדמנים לפניו מלאכות הרבה**

שנזכר במציאות ה', הרי גילה בזה את הקדושה שבעולם, והחיה לא רק את עצמו, אלא אתו עמו את כל העולם כולו, ואם כן בוודאי נחשב לו כאילו עשה מצוה, כי הנה מה פועל האדם כשהוא עושה מצוה? הוא ממשיך אלקות בעולם המעשה, ואף זה המשיך אלקות בעולם המעשה במה שלא פעל כפי רצונו, כי הודיע לעולם בבהירות עצומה את מציאות ה'.

המשכת האור האלוקי

הנה ידוע מה שכתב בספה"ק **"בית אהרן"**, וזה לשינוי (שבת הגדול): פעם אחת הלך אחד בשוק ופגע באשה והסתכל בה והיה נמשך לאחוריו ונרתע מאוד, כי זכר את דבר קדשו אשר אסור להסתכל באשה, ואמר החכם שעמד [מן הצד] וראה זאת: "בוודאי האשה הזאת היא צדקת, שעל ידה הזכיר זה האיש את ה'".

הא לך שכאשר האדם מתגבר על יצרו, אין פירושו של דבר שרק נמנע מלעבור עבירה, אלא פירושו שעכשיו נעשה על ידו גילוי אלקות בעולם, כי בזה שהוא נזכר שהקב"ה אוסר לעשות את מה שהוא עושה ועוצר מלעשות, הוא ממשיך את אור האלקות בעולם וממילא נחשב לו כעושה מצוה.

מנוחה ושמחה אור ליהודים

ומעתה נבין (וכך הוא מבואר בדברי תורתו של הגה"ק מסאטמאר זיע"א על דברי האוה"ח הק') שבשבת קודש כאשר האדם נמנע מלעשות מלאכות או כעין זה לדבר או

אשר זהו בדרך כלל נסיונו של מי שגדל על ברכי התורה, או כמו כן אם בא לידו איזה נסיון בעשיית מלאכה ממש מל"ט מלאכות דאורייתא, כאשר הוא רוצה להורות היתר לעצמו, והוא מתאפק, ביין שזהו העיקר, כי דווקא על-ידי שבא לידו נסיון והוא מתאפק, נחשבת לו שביתתו כעשייה.

משונית שמירה זו מכל השמירות

אולם מה שיש להתפלא על דברי האוה"ח הק' הוא, כי בתחילת דבריו הוא אומר **"משונית שמירה זו מכל שאר שמירות המצוה, כי שמירה זו נחשבת בגדר עשייה"**, ולפי המתבאר אין זה משונה כלל משאר המצוות, שהרי כלל זה קיים בכל המצוות, שאם בא לאדם דבר עבירה ולא עבר אותה, נותנים לו שכר כעושה מצוה, וכפי שהוא עצמו הביא מדברי הש"ס במסכת קידושין.

אכן כדי להשיב על שאלה זו, נצטרך להרחיב קצת בביאור המאמר "ישב אדם ולא עבר עבירה, נותנים לו שכר כעושה מצוה". הנה **בספרים הקדושים** מבואר שכל אימת שהאדם נזכר במציאות ה' ונמנע מחמת כן מעשיית רצונו, ולמשל, הוא רצה לפגוע בחבירו, ולא פגע בו מפני שנזכר שהקב"ה המנהיג את העולם ומשגיח עליו בכל רגע ורגע אוסר לעשות כן, הרי הוא מגלה את הקדושה העליונה שהיה גנוז אצלו וממילא שורה עליו אור אלוקי. אלמלא היה בא דבר עבירה לידו, לא היה נעשה כלום במה שלא עבר עבירה, אבל עכשיו שבא דבר עבירה לידו ולא הלך אחר רצונו מפני

החול. הוא הוציא את הפלאפון מן הכיס כדי להתקשר לפלוני להודיעו שוב, ופתאום הוא נזכר: "מה?! אזכיר לו שוב לאחר שכבר הזכרתי לו כמה פעמים?! לא! לא אתקשר עליו יותר ואסמוך על הקב"ה". וכך הוא חוזר ומכניס את הפלאפון לכיסו ואינו מתקשר. זה נקרא בא לידו. הוא רוצה לעשות ויש לו את כל הסיבות לעשות, אבל הוא נמנע ואינו עושה מפני שהוא נזכר שאין הדבר תלוי בו ובדחיפותיו. הוא אומר לעצמו: "מצד ההשתדלות, הרי כבר יצאתי ידי חובתי. מעתה אם אמשיך להתקשר אליו, יהיה זה רק כדי לדחוף אותו, וכל הדוחף, אין זה אלא מפני שסבור שהוא יכול לעשות בכוחות עצמו. על כן אני נמנע מלהתקשר אליו, כי אני יודע שאינני יכול לעשות בכוחות עצמי".

כגון שבא דבר עבירה לידו

זהו בא לידו ולא עשה, ונחשב לו כאילו עשה את ההשתדלות הטובה ביותר לפרנסתו, כי במניעתו המשיך את אלקותו יתברך לפרנסתו. האוה"ח הק' גילה לנו שזוהי מהותו של השבת. שבת קודש פירושה: אני מצוה אותך שלא לעשות, לא לחשוב ולא לדבר. ובכן, אם האדם דבוק באלוקיו ואינו מעלה כלל בדעתו לחשוב על פרנסתו, עליו איני יודע אם נאמר עליו "לעשות את השבת" – אומר האוה"ח הק'. הוא אמנם שומר את השבת ושר זמירות להשי"ת ומקיים מצות דביקות יותר מאחרים, אבל לעשות את השבת איני בטוח, שהרי אין נסיון בא לידו.

לחשוב מה שאינו לפי כבוד השבת, הוא ממשיך את האור האלוקי לעולם באופן חזק בהרבה, שהרי זוהי מהותה של שבת להעיד שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ וכל צבאם, והרי כן כתב האוה"ח הק' שבכל שבוע השבת מחיה את כל הבריאה מחדש.

נמצא שהגם שאי העשייה בשבת פועל באותו אופן של כל קיום מצות לא תעשה, מכל מקום כיון שהוא לא רק נזכר שאין הקב"ה מרשה לעשותו, אלא גם שהיום הוא שבת קודש אשר בו שבת א-ל מכל מלאכתו וצוה עלינו זכור את יום השבת לקדשו, הרי הוא מכניס חיות לכל הבריאה כולה. ונמצא ששמירת השבת נחשבת לעשייה יותר חזקה, כי בה הוא בונה את כל הבריאה.

וברכתיך בכל אשר תעשה

יתירה מזו, כשהאדם רוצה למכור משהו וזה מעסיק את מוחו בכל עת – "למי אוכל למכור אותו? היכן אוכל להרוויח יותר?", אם כשנכנסת השבת הוא נמנע מלחשוב ולדבר על זה, הרי הוא ממשיך את האלקות לפרנסתו. הוא פועל עשייה בפרנסתו בעצם ההתאפקות. כי ברגע שהאדם פועל או מדבר או אפילו חושב בענין פרנסתו, שוכח הוא שהקב"ה מנהל אותה, וכיון שהוא נמנע בבא לידו מפני שהוא זוכר שהקב"ה מנהל את העולם ובכלל זה את פרנסתו, הוא ממשיך בזה את אלקותו יתברך.

ולא רק בשבת קודש, אלא גם בימות

והלכותיה, והמעשה בעשיה, והנה זה במצות עשה, מה נאמר במצות לא תעשה? איך צודק בזה חלק המעשה? אבל בעשות האדם המותר ובהגיע אל האיסור מונע את עצמו מעשות, הנה זה נקרא עשיה. הבן הדבר.

ומביא שם כעין זה מהאר"י ז"ל, וזה לשונו: וכן כתב האר"י ז"ל עשיית המצוה בפאות הראש והזקן, שמקיים האדם עשייה בגלחו את שערות הראש ומניח הפאות והזקן, לעשיית המצוה יחשב.

ומסיים שם: וזה שיש לפרש גם בכאן – אלה הדברים, רוצה לומר אשר אינו רק דברים, כי לא תוכל לכאורה לקיים רק חלק הדיבור במניעת המלאכה, הנה צוה ה' לעשות אותם שתשלים גם חלק העשיה, ואיך הוא? מפרש הכתוב ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וכו', הנה לעשייה יחשב.

היינו כמבואר בדברי האוה"ח הק' שהעשייה במצות שבת נעשית דווקא מפני שהאדם רגיל לעשות מלאכות ששת ימים, כי מפני כך יש לו נסיון לעשותן בשבת, וכשאינו ועשה, נחשב לו כעושה מעשה.

וכאמור, דבר זה נוגע גם לימות החול, כי כל פעם שהאדם מתאפק מלעשות משהו מפני שהוא יודע שהוא אינו יכול לעשות כלום בענין זה כי אם הקב"ה, הוא מדבק אותו דבר לחיי החיים ונכנסת בו חיות.

אבל אם נתעורר לו לאדם מחשבה במוחו בענין פרנסתו והוא מסיח דעתו ממנו, למה? כי הוא זוכר שהקב"ה עושה ומנהיג את הכל ושהוא צוה אותו לחיות בשבת כאילו כל מלאכתו עשויה, דהיינו לא להסכים להפסיד יום אחד בשבוע מפרנסתו, אלא לסמוך עליו שהוא יעשנה במקומו באופן שלא יפסיד כלום, הרי הוא עושה בזה את השבת וממשיך את אלקותו יתברך לעולם ובכלל זה לפרנסתו.

האוה"ח הק' מבאר שבעצם קיים מושג זה בכל לאו שבתורה, ולמשל, היה לו נסיון גדול לספר לשון הרע ולא סיפר מפני שנזכר בהקב"ה. אך כשהדבר נעשה בשבת קודש, הוא פי כמה וכמה, כי בשבת קודש האדם נמנע מלעשות עשייה לצורך פרנסתו כדרך שהוא עושה בחול, והכל מפני שהוא סומך על הקב"ה, ונמצא שהוא ממשיך את אלקותו יתברך במזונו.

אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם

ובספר "אגרא דכלה" (פרשת ויקהל) כתב בזה הלשון: כל המצות צריכין לקיימם במחשבה דיבור ומעשה, ובזה משלים את חלק נפש רוח נשמה, והנה חלק המחשבה יושלם על ידי הכוונה שבמצוה, כי מצות צריכות כוונה, וחלק הדיבור במה שילמוד משפטי המצוה הזו

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת כי תשא - כ"א אדר תשפ"א

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א

כ"א אדר תקמ"ז

עליהם בתשובה, וכך היו האנשים מסביב מבינים את מה שהיו צריכים להבין וחוזרים בתשובה שלימה על מעשיהם.

כל ימיו בתשובה

וכך כתב הרה"ק רבי זכריה מענדיל מירוסלב זיע"א" באגרת הקודש הנדפס בסוף הספר "נועם אלימלך": מה לי לספר גודל מעלותיהם [של הצדיקים], מי יוכל לספר כי דבר שאין סוף הוא, הם תמיד מפרסמין גנותיהם ומביישיין עצמן ברבים אם יש להם איזה מחשבות פסול או אם דיברו איזה דיבור קל בלא קדושה או אם הלכו איזה פסיעה אחת בלא קדושה, הם מפרסמין ומגליין תיכף הדבר ההוא כדי לבייש עצמן וחוזרין תיכף בתשובה שלימה כאילו עשו עבירה חמורה חס וחלילה מעבירות שבתורה ואין חילוק

משיב רבים מעון

בספרו "נועם אלימלך" (תחילת פרשת כי תשא) כתב ברוח קדשו שהצדיק יש לו כוח גדול לעורר בני ישראל לתשובה ולהמשיך להם שפע, ולא רק צדיק שיודע לעשות ייחוד בעולמות העליונים, אלא גם צדיק שהוא תמיד בתשובה ויודוי להבורא ברוך הוא ויתעלה, אף הוא יכול להשפיע לבני ישראל.

הנה יסוד זה שופך אור על עבודה גדולה שהיתה לו להרבי ר' אלימלך. הן ידוע שכל ימיו, מאז עמדו על דעתו ועד יומו האחרון עלי חלד, היה עוסק בתשובה. אמנם כן, בוודאי היה מייחד גם את כל העולמות, אבל מה שהיה גלוי ונראה מבחוץ, היתה עבודת התשובה. כידוע, כשהיה נמצא בסביבת אנשים, היה תמיד פורט את חטאי עצמו ועוסק

רבי ישראל זצוק"ל, אף שהיו עוסקים בתורה ועבודה, מכל מקום לא שמו לבם לתקן אשר פגמו עד ימי הזקנה, ולא ידעו כוחה של תשובה עד היכא מגיע. עד שעיר וקדיש מן שמיא נחית, הוא הבעש"ט ז"ל, ואחריו בא הרב הקדוש **רבינו אלימלך** ז"ל, והם **פתחו השער לה' שטוב לעשות תשובה בעוד שהוא 'איש' דהיינו בימי נערוותו**, שהאדם צריך לתקן אף מה שפגם בגילגול הראשון ומכל שכן מה שפגם מקטנותו, ובימיהם התחילו להתעורר פרחים וציצים בתשובה, **ועל ידי שהם היו דבוקים תמיד בתשובה הרמתה, היו ממשיכים את עולם התשובה על כל העולם.**

ומסיים שם: **והתעוררות תשובה בימי נערוותו בא לאדם על ידי שמדבק עצמו בצדיקי הדור.**

אי ענו אי חסיד

הגאון **רבי שלמה זלמן עהרנרייך משמלויא** זצ"ל סיפר בשם זקנו הגה"ק **בעל "קול אריה"** זצ"ל: פעם ראו התלמידים שבמשך כמה ימים לא הניח הרבי ר' אלימלך תפילין של רבינו תם ורק לאחר מכן חזר להניחם. שאלו אותו לפשר הדבר. סיפר להם דברים כהווייתן: היה פעם שבמשך שני ימים שלמים צבאו אנשים על פתחי מבוקר ועד ערב לפעול עבורם ישועות והייתי עייף ותשוש עד מאוד מהמלאכה המרובה. עליתי על יצועי בשעה מאוחרת בלילה כדי ליתן מעט מנוחה לעצמותיי, וכיון שנרדמתי, מיד שמעתי נקישות חזקות על חלון ביתי. נטלתי את ידי ויצאתי לברר מי

ביניהם כלל, ותמיד רואין חוב לעצמם וזכות לחבירו...

יותר מזה כתב בספה"ק **"תפארת שלמה"** **שהרבי ר' אלימלך** לא דיבר אף פעם בענין בית המקדש, כי אם בענין תיקון הנפש. ובכוחו עבודתו זו השפיע על בני דורו ועל בני כל הדורות הבאים אחריו עד ביאת המשיח שיהיו להם הרהורי תשובה. כך העידו **צדיקים** שאם יש יהודי בימינו הנמצא בקצה העולם ומתעורר בתשובה, אין זה אלא בזכות הרבי ר' אלימלך שפעל כזאת על-ידי התעניות שהתענה לשם כך במשך כ"א שנים.

הגיהנום של רבי אלימלך

וכפי שעסק בתשובה בעולם הזה, כך המשיך בעבודתו זו בעולם העליון כאשר ברור היה לו שלא עסק בתורה ובמעשים טובים כפי הצורך, וכפי שהביא בספר **"חמדה גנוזה"** שבשעה שהרבי ר' אלימלך נסתלק מן העולם, שחק המגיד **מקאזניץ** זיע"א ותמהו כולם לשמחה מה זו עושה. אמר להם המגיד מקאזניץ: הנה ראיתי עתה בעולם העליון ששאלו את רבי אלימלך: "למדת תורה?" והשיב: "לאו". "עשית מעשים טובים?" - "לאו". אמרו לו: "אם כן צריך אתה ללכת לגיהנום". למעשה לקחו אותו לגן עדן. כשהגיע לגן עדן, קרא ואמר: איזה אב רחום יש לנו! אם זהו הגיהנום, תאר לך איך נראה הגן עדן... על מחזה זה שחקתי.

פתח שערי תשובה

וזה לשון הספה"ק **"מאור ושמש"** (רמזי רות): בדורות שהיו קודם ה**בעל שם טוב**

בכוח קהלא קדישא הדין

הרבי ר' זושא סיפר פעם לבעל התניא זיע"א שפעם ישב אחיו הרבי ר' אלימלך ליד חדר רבו המגיד הק' ממעוזריטש ושמע שהמגיד קורא לו. כשנכנס אליו, אמר לו המגיד: "שמע נא מלך! אומרים עכשיו במתיבתא דרקיעא שאהבת ישראל פירושה לאהוב רשע גמור כצדיק גמור. בכוחו של הצדיק לעורר כל נשמה הנמצאת בעולם להרהר בתשובה, ובכוחה של כל החבריא ביחד לעורר אותו לחזור בתשובה שלימה".

ויהי בבוקר, הרבי ר' אלימלך קיבץ אליו את כל החבריא הקדושה תלמידי המגיד, ולאחר שמסר להם את דברי הרב, המריצם לעסוק יחד בתשובה, כי בוודאי יש נשמה אחת שצריכים להצילה מרדת שחת וכשיעסקו המה בתשובה, אף הוא יחזור בתשובה. כך ישבו ועסקו בסיפורים ובמאמרי חז"ל על ענין התשובה.

תוך כדי כך נכנס שם אחד והתחיל להתלוצץ מהם, אך הם לא פנו אליו והמשיכו לחזור בתשובה בהבינם שאליו רבם התכוון. הם המשיכו בשלהם ואמרו מזמורי תהלים בהשתפכות הנפש, והוא המשיך בשלו, להתלוצץ מהם ולקרוא להם בטלנים.

משעבר זמן מה, הרגישו שהגיע הזמן לדבר עם האיש. הם התחילו לדבר עמו ולהסביר לה כמה גדולה נשמתו וכמה היא משתוקקת לאביה שבשמים. ואכן דיבוריהם עשו עליו רושם גדול ולא עברו ימים מועטים עד שהוא נעשה בעל תשובה גמור.

הוא זה ואיזה הוא, והנה עמד לנגדי איש אחד ובכה על אשתו שהיא מקשה לילד ונמצאת בסכנה גדולה. התיישבתי מיד לפעול עבורה ישועה. אולם, לאחר מכן עשיתי חשבון בנפשי, ונודע לי שבשעה שהלה נקש על חלוני, הייתה לי חלישות הדעת והתעוררה לי איזו טינה בלב עליו על שמעיר אותי מתנומתי. חשבתי לעצמי היתכן שיש לי טינה על יהודי שבא לבקש ישועה?! ואם היה מדובר בבתי 'אסתר עטיל' או בבתי 'מירוש' גם אז היתה מתעוררת בי טינה?! אמרתי לעצמי, אם כן איני ראוי להיקרא חסיד וממילא איני רשאי להניח יותר תפילין של רבינו תם, שהרי כן כתב הבית יוסף (או"ח סי' לד) בשם תשובת מהרי"ל (סי' קלז) שלא יניח תפילין של רבינו תם אלא מי שמוחזק ומפורסם בחסידות. רק לאחר כמה ימים, כשהרגשתי בעצמי וידעתי נאמנה שכבר חזרתי בתשובה שלימה על עוון זה, הרשיתי לעצמי לחזור ולהניחם.

עד כמה קשה ענשה של עבירה

כשהיה גולה עם אחיו הרבי ר' זושא זיע"ע, נקלעו פעם לאיזה כפר ובדיוק נגנבו אז כמה סוסים מאנשי הכפר. מיד הפילו את החשד על שני הארחי פרחי. השכיבום על הספסל והכו אותם מכות נמרצות. כשסיימו להכותם, פנה הרבי ר' אלימלך לאחיו ואמר: "ראה נא עד כמה קשה ענשה של עבירה. הנה רק חשדונו בגניבה וראה איזה מכות קיבלנו, הגונב באמת על אחת כמה וכמה..."

היכן הייתם עד עתה

לליזענסק, אמר לו האדמו"ר: "אני נכנס עכשיו לציון לומר את כל ספר התהלים, ובכן שמע נא לעצתי, אם כי אני רוצה להתערב לך בחיך, כנס אף אתה ואמור מזמור תהלים אחד". הבחור נכנס ואמר מזמור תהלים, ומיד נפתח לו מעיין של דמעות. לקח לו זמן רב עד שנרגע, ומיני אז התחיל לחזור בתשובה, והיום הוא אברך משי, נעים הליכות, תלמיד חכם וירא שמים.

זו היתה עבודת הרבי ר' אלימלך. כל ימיו עסק בתשובה והמשיך עמו נשמות נידחות, ואף היום מתגלגלים סיפורים לרוב על אנשים שחזרו בתשובה בכוח ובזכותו. עלינו לדעת שכל צדיק יש לו אור שמי שמתדבק אליו זוכה שאור זה יאיר אליו. וכמו שרבים נוסעים לציונו של הרה"ק מרימנוב זיע"א שעסק כל ימיו בהבאת שפע לבני ישראל, וכן רבים נוסעים להרה"ק מקרעסטיר זיע"א מהאי טעמא, כמו כן ציונו של הרבי ר' אלימלך הוא מעיין של שפע להשיב לב בנים על אבות. מקום הוא שכל אחד יכול להתערר בו בתשובה וכן להתפלל בו על אחרים שיחזרו בתשובה.

ויקרא שמו בישראל נועם אלימלך

לאחרונה נתפרסם מעשה פלא. קבוצה של יהודים שאינם שומרים תו"מ, תושבי ארץ ישראל, נסעו לטייל במדינות אירופה. כשחלפו ליד ליזענסק, אמר להם המדריך אשר אף הוא היה גלוי ראש: "כאן בליזענסק טמון צדיק גדול שהיה ידוע כפועל ישועות ויש עלייה גדולה אליו עד עצם היום הזה". היה שם אחד

הרה"ק **ממשעווארסק** זיע"א סיפר שכאשר ה'חברא קדישא' נכנסו אל הרבי ר' אלימלך קודם הסתלקותו ואמרו לו כדרך שאומרים לכל גוסס: "חזור בתשובה", התחיל לצעוק: "היכן הייתם עד כה? כשישבתי ליד הקערה עם הלבבות (לאטקעס), למה לא אמרתם לי אז חזור בתשובה? רק עכשיו כשאני כבר שוכב על ערש דווי והולך למסור דין וחשבון בפני בית דין של מעלה אתם באים לעורר אותי בתשובה?", ואז פרץ בבכי נורא עד שכל מי שהיה שם נתעורר לתשובה.

פתחה של תשובה

האדמו"ר מטריסק שליט"א מספר: מעשה ביהודי אחד ממכריי, תושב לוגאנו שבמדינת שווייץ, שבנו ירד ר"ל מן הדרך. הלך היהודי אל האדמו"ר מראחוב שהתגורר אז בשווייץ ותינה בפניו את צרתו כי בנו התרחק מן הדרך המסורה. יעץ לו האדמו"ר מראחוב שיציע לבנו לבוא להסיע אותו (את האדמו"ר מראחוב) לציונו הקדוש של הרבי ר' אלימלך תמורת תשלום כמקובל בשוק. מדובר בנסיעה בת י"ב שעות, בנסיעה במכונית. האדמו"ר מראחוב אמר לאב: "אמור לבנך שאני מבטיח שלא לדבר אתו במהלך כל הנסיעה שום מילה בענין התשובה". האב מסר את ההצעה לבנו והבן הסכים.

הוא הסיע את האדמו"ר וכשהגיעו

כעבור שנה חבק בן. התחיל לדבר אל אשתו וסיפר לה דברים כהווייתן שהיה בציונו של הרבי מליזענסק ובזכותו זכו לחבוק בן לאחר י"ג שנה ועל כן הוא רוצה לקרוא לו על שמו אלימלך. אמרה האשה: "איני רוצה לשמוע. אלימלך הוא שם של דתיים ואינו מתאים לנו". גתהווה ביניהם סכסוך והחליטו ללכת לרב.

כשהגיעו אל הרב, שאל הרב את האשה לדעת איזה שם היא רוצה ליתן. אמרה האשה 'נועם'. נועם הוא שם יפה. אמר הרב: "אם כן יש לי עצה נפלאה בשבילכם. קראו לו בשם 'נועם אלימלך' וייקרא בפי כל 'נועם' סתם". סברו וקיבלו, ונקרא שמו בישראל 'נועם אלימלך', וכשגדל הילד, חזר למקורות היהדות והרי הוא אברך יקר מחבר ספרים חשובים במקצועות התורה.

שכבר היה י"ב שנים לאחר נישואיו וטרם היו לו בנים, כששמע את דברי המדריך, ביקש ממנו להכניס את הקבוצה אל תוך העיר כדי שיוכל להתפלל על הציון של הצדיק.

אמר לו המדריך: "שמע נא! אינני חרדי ואיני יודע איך בדיוק עושים את הישועה, אבל נדמה לי שצריך לקבל איזו קבלה דתית וחוץ מזה גם להתחייב ליתן שם לילד על שם הצדיק אלימלך". הלה אמר: "איני יודע אם אוכל להתחייב ליתן את שם אלימלך, כי אולי אשתי לא תסכים, אבל אני יכול לקבל על עצמי איזו קבלה דתית". הם נכנסו, היהודי התפלל על הציון וקיבל על עצמו מה שקיבל.

כשחזר לארץ ישראל, התעניין מעט בענין קבלתו והתחזק כפי קוצר ידיעתו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבית'

ארצות הברית

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין טטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, טי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ארה"ק

105	חדר ארונות מס	מרכז בעלזא	ירושלים
8	רח' אוהל יהושע	מקוה יד כהן	בית שמש
	קריית נדבורנא	בית המדרש הגדול 'נדבורנא'	בני ברק
	רחוב הרב שך	חנות 'מול איצקוביץ'	
	רחוב יואל	מקוה בית פנחס	
10	רחוב ראב"ד	בית המדרש טשערנאביל	
5	רחוב בעלזא	מקוה בעלזא	
	רחוב בעל הגס רובע ז	בית המדרש בית שלום	אשדוד
ז	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	בית המדרש בית דוד שאול	
	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	בית המדרש בית נפתלי	
ג	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	בית מדרש בעלזא מרכזי	
5	רחוב פחד יצחק	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית
5	רח' הרצוג	בית המדרש	חיפה
052-760-0162		שכונת הבעש"ט	פתח תקוה

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------